

nr **42**
maart 2022

HILVERSUM 3

PERIODIEK van en voor LUDGERIANEN - op initiatief van LICHTING '62-'67

COLOFON

REDACTIE (lichting 62-67)

- **Ton Boogmans:** redacteur
- **Herman Jansen:** redacteur
- **Frits Le Roux:** redacteur, website
- **Harrie de Valk:** lay-out, eindredacteur

MEDEWERKERS

1. **Jos Bus** (61-66)
2. **Gijs Eijsink** (61-66)
3. **Hans Heemskerk** (65-70)
4. **Wim Koppen** (64-69)
5. **Gerard Kosse** (62-67)
6. **Rien Overvelde** (59-64)
7. **Matthieu Robeerst** (62-67)
8. **Henk Ruijter** (63-68)
9. **Alowie Stijnenbosch** (64-69)
10. **Jan Verheijen** (63-68)
11. **Herman Verweij** (61-66)
12. **Hans Wentink** (59-64)
13. **Hans de Winther** (61-66)
14. **Hans Wynants** (59-64)

Redactieadres: **Wethouder Peetershof 9**
5665 SG Geldrop
devalkharrie@gmail.com

Website: **www.postvakh3.nl**

Mailadres website: **redactie@postvakh3.nl**

INHOUDSOPGAVE

Ctrl + klikken op onderstreepte woord voor directe koppeling!

- Blz. 1: Colofon
- Blz. 2: Inhoudsopgave
- Blz. 3: Van de [eindredacteur](#)
- Blz. 4: Korte [Berichten](#)

THEMADEEL

- Blz. 6: **Harrie de Valk:** Toekomst[perspectief](#)
- Blz.10: **Frits Le Roux:** Vooruit, altijd [vooruit](#).
- Blz.13: **Gerard Kosse:** Harries toekomst[wortel](#).
- Blz.17: **Herman Jansen:** Terugblik op de [toekomst](#).
- Blz.19: **Henk Ruijter:** Geen [tijd](#).
- Blz.21: **Ton Boogmans:** Eve of [destruction](#).
- Blz.23: **Rien Overvelde:** Toekomstperspectief, maak er geen [punt](#) van.

-
- Blz.24: **Harrie de Valk:** Persoonlijk als zodanig [gesproken](#)
 - Blz.26: **Herman Verweij:** Een vader, een [zoon](#) (poëzie)
 - Blz.27: **John Helmonds:** Herinneringen van John [Helmonds](#).
 - Blz.28: **Alowie Stijnenbosch:** Van onze geschiedkundige [medewerker](#).
 - Blz.32: **Hans de Winther:** Een feit is pas een feit [als](#)
 - Blz.36: **Jos Bus:** Bericht uit de [Provence](#) (13)
 - Blz.39: **Jan Verheijen:** Kunst[fietsen](#) 1 en 2
 - Blz.43: **Herman Verweij:** Toelichting bij [gedicht](#).
 - Blz.44: **Jos Bus:** [Waarom?](#)
 - Blz.45: **Frits Le Roux:** Kill de [Kerstman](#), deel 6, vervolgverhaal
 - Blz.49: **Redactie:** Slotpagina

Waarde Ludgergenoten,

Op dit moment wordt het dagelijks nieuws voor een groot deel beheerst door de oorlog tussen Rusland en Oekraïne die door dictator Poetin in gang is gezet. Net als ik zullen jullie met afschuw vervuld zijn door de brute, nietsontziende inval van Rusland op hun buurland, het grote aantal doden en gewonden, waaronder vele onschuldige burgers, dat daarvan het gevolg is, de enorme schade aan de infrastructuur en het gigantische aantal van miljoenen vluchtelingen dat probeert aan deze hel te ontkomen.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat diverse leveranciers van bijdragen aan deze editie, op een of andere manier refereren aan deze onmenselijk oorlog die niemand onberoerd laat. Afkeer van en angst voor geweld zijn niet zo gemakkelijk in woorden te vangen. Het is daarom des te moediger dat sommige inzenders dat toch (en succesvol) geprobeerd hebben. Dat daarbij tevens de link gemaakt werd naar het thema van dit nummer: *Toekomstverwachtingen*, is net zo begrijpelijk. Het gevaar van het uitbreken van een 3^e wereldoorlog en de onverholen dreiging van Poetin met het mogelijk inzetten van kernwapens in het conflict zullen bij heel wat mensen hebben geresulteerd in vooruitzichten op een somber toekomstbeeld.

De redactie heeft dan ook grote waardering voor het feit dat, ondanks de allesoverheersende oorlogsdreiging, toch nog zoveel Ludgerianen bereid waren om kopij voor deze editie in te sturen. Het nadeel was wel dat veel inzendingen nogal laat binnenkwamen, waardoor het werk zich in de laatste week behoorlijk ophoopte. Wanneer de hoeveelheid en de kwaliteit van de aanleverde inzendingen echter op het huidige niveau blijven, is het daarmee gepaard gaande ongemak van tijdelijke drukte van ondergeschikt belang.

Verheugend is ook dat ik het aantal medewerkers met twee heb kunnen uitbreiden tot veertien. **Henk Ruijter** wil zijn humorvolle column met een zekere regelmaat aanleveren en **Alowie Stijnenbosch** gaat proberen Hilversum 3 te verrijken met historische onderwerpen. Beiden hebben zich al zodanig bewezen dat we met het volste vertrouwen uitzien naar hun toekomstige producties. Succes mannen!

Rest mij niets anders dan, tegen beter weten in, te hopen dat Poetin spoedig de heilloosheid van zijn veroveringsplannen inziet en overhaast op zijn schreden naar Moskou terugkeert.

En jullie wens ik natuurlijk veel genoeg met de zeer gevarieerde inhoud van deze editie. Ik heb er zelf al ruimschoots van genoten!

Harrie de Valk

KORTE BERICHTEN

NIEUWE LEZERS

Een hartelijk welkom aan enkele nieuwe lezers: **Wim Overkamp** (66 -71) en **Harry Steenmetz** (67-72). Beide lichteningen waren nog niet in ons bestand vertegenwoordigd. De redactie hoopt via hen in de toekomst meerdere Ludgerianen van deze jaargroepen in het adressenbestand te kunnen opnemen.

Op dit moment krijgen **253** lezers Hilversum 3 digitaal toegezonden.

BERICHT VAN WIM OVERKAMP

Beste redactie,

Van mijn oud-collega Toon Hoefsloot kreeg ik jullie mailadres. Toon krijgt regelmatig de nieuwsbrief van onze vroegere kweekschool Sint Ludgerus. Ik ben van de lichtening augustus 1966-1971.

Is het mogelijk dat ik ook de nieuwsbrief kan ontvangen?

In de bijlage 2 foto's van onze jaargroep tijdens de introductie/ontgroening in augustus 1966. Ikzelf sta op de achterste rij rechtsboven.

Ook nog 2 foto's uit september 1968, toen voor het eerst in de rijke historie meisjes werden toegelaten op de kweekschool in leerjaar 3.

Vriendelijke groeten,

Wim Overkamp, de Zeis 24, 8141 HH, Heino
tel: 06-23022037

1966 aug. Op de buitencourt met frater Polycarpus

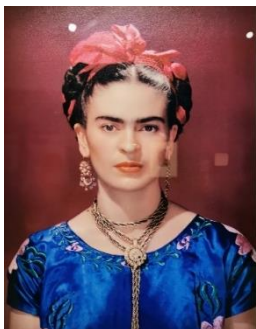

Met ontgroeningssenaat incl. zaalwachten op de 2^e rij

1968 september, cursusjaar 3 met voor het eerst meisjes

UITSPRAAK FRIDA KALO

Opgepikt bij het bezoek aan de prachtige expositie van de Mexicaanse kunstenares **Frida Kalo** in Emmen. In de ruimte waar een toelichtende film over het leven van Frida werd vertoond, stond een van haar uitspraken breeduit op de muur vermeld.

UITSLAG REBUS VORIGE EDITIE

Hans Heemskerk liet weten geen enkele oplossing te hebben ontvangen voor de door hem geplaatste rebus in het vorige nummer. Kennelijk had het middendeel van de puzzel (een groot woningblok met een streep verticaal door het midden) de lezers voor onoverkomelijke problemen gesteld, zodat ze geen complete oplossing konden insturen. In navolging van de eindredacteur houdt Hans de mooie prijs daarom lekker zelf!

De juiste oplossing was: *Het komt vast goed in 2022!*

VERHUISBERICHT

Prachtig aansluitend op het thema van deze editie *Toekomstverwachtingen* besloten **Mies en Wim Koppen** ons op de hoogte te brengen van hun verhuisplannen. Tot 17 februari van dit jaar woonden zij ruim 25 jaar in Bilthoven. Dat vonden ze kennelijk lang genoeg en dus vertrokken zij – om ons onbekende redenen – naar Lochem waar ze momenteel verblijven, maar niet langer dan tot juni 2023. Dan verhuizen zij opnieuw, ditmaal naar Zutphen om zich daar te vestigen tot? Je kunt van Wim dus bepaald niet beweren dat hij niet toekomstgericht is of zich niet heeft voorbereid op wat komen gaat.

Hun adresgegevens zijn tot mei '23: Vordenseweg 6/409, 7241 SB, Lochem

miesvandervelde@gmail.com , tel. 0612330771, wimkoppen46@gmail.com , 0637657128

Vooraf:

Onze gewaardeerde medewerker **Hans Heemskerk** liet weten dat hij het vanwege vele werkzaamheden waaronder de start van wijkactiviteiten, een wijkquiz, 50 jaar getrouwd(!), kleinzoon op komst, broedmachine thuis en op scholen (daar willen we wel eens wat meer over weten!) zó druk heeft, dat hij dit keer geen kopij kon leveren. Gelukkig had de redactie nog een korte inzending van hem liggen die de vorige keer per abuis niet geplaatst was. Zo kunnen we hieronder toch een korte bijdrage van hem laten volgen.

HANS HEEMSKERK OVER JOHN SCHULTE LUBBERINK

John zat in de parallelklas en was een rustige verschijning die niet op de voorgrond trad. Pierre Janssen wist dat hij gek op muziek was en dat John op zijn kamertje op het internaat een beste geluidsbox boven zijn bureau had waarop hij de eerste witte lp van de Beatles draaide.

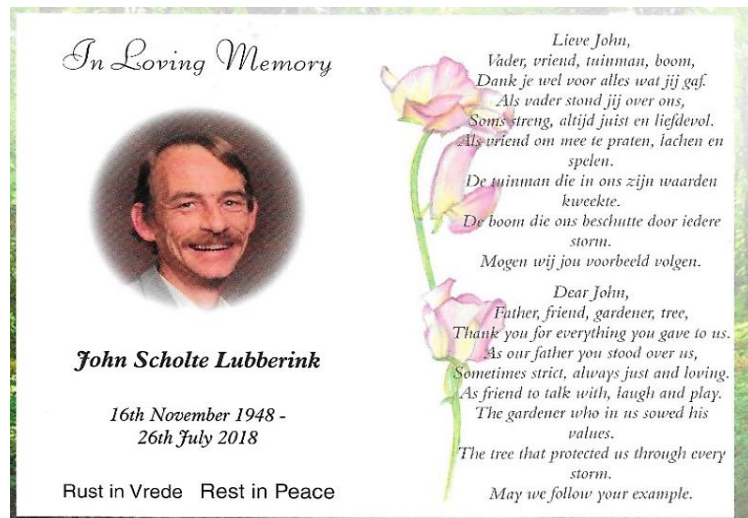
Klasgenoot Ap Peters was al lang op de hoogte dat John in 2018 was overleden. Maar ik schrok er erg van, omdat ik in 2017 zo maar ineens met John uit Ierland in contact was geweest, toen ik vanuit H3 op zoek ging naar e-mailadressen van oud-studiegenoten.

John reageerde daar enthousiast op en schreef toen het volgende:

Bedankt Hans. Had nooit gedacht nog eens weer van die club te horen. Inderdaad, een leuk idee. Met mij gaat het goed nu na een wat turbulente tijd en het verlies van mijn vrouw aan kanker. Ik woonde tot 1978 in Elim, niet zover van Hardenberg. Heb toen mijn baan als onderwijzer opgezegd en ben verhuisd naar Ierland, waar ik snijbloemen heb gekweekt tot mijn vrouw ziek werd in 2015. Doe het nu rustig aan en geniet van de natuur hier en van mijn kinderen.

John is in 2017 nog bij zijn 3 zussen op bezoek geweest en zijn dochter schrijft me: dat is een reis geweest om afscheid te nemen. Hij bleek longkanker te hebben en dat heeft hij, vermoedt zij, wel geweten, maar hij wilde niet eenzelfde lijdensweg als zijn vrouw. Hij is onverwacht in zijn slaap overleden.

Hiernaast een deel van zijn overlijdensbericht.

THEMADEEL

TOEKOMSTVERWACHTINGEN

Gezien onze leeftijd, zou je kunnen verwachten dat we meer terug- dan vooruitkijken. Houden we ons nog bezig met de toekomst van onszelf of van de mensheid? Maken we nog plannen? Ontwikkelen we nog ideeën, proberen we nog wel eens iets nieuws? Of wachten we, tevreden, genoegzaam of uitgeblust, op ons naderende einde?

Hoewel ik al achter in de zeventig ben en dus heel wat meer verleden achter de rug heb dan er voor mij aan toekomst nog in het verschiet ligt, mag ik graag vooruitkijken. Maar hoe zinvol is dat, als je nog maar een beperkt aantal jaren voor de boeg hebt? Loop je als optimistische grijsaard dan niet het risico in moedeloosheid te vervallen, omdat de tijd ontbreekt om je ideeën te ontwikkelen of je plannen ten uitvoer te brengen?

Van ouderen wordt vaak aangenomen dat ze voornamelijk met het verleden bezig zijn. Het is immers een bekend verschijnsel dat mensen op leeftijd in hun laatste levensperiode graag teruggrijpen naar gebeurtenissen van vroeger. De uitspraak: "In onze tijd was alles beter", komt dan nogal eens op de proppen, het liefst gelardeerd met sterke verhalen over *die goeie ouwe tijd*, waarin orde en gezag heerste, ouderen gerespecteerd werden, jongeren hun plaats wisten, er nog rust en ruimte voldoende was en milieuvervuiling en drugsgebruik onbekende begrippen waren.

Bij doorvragen tijdens zulke gesprekken blijkt vaak snel dat het over geïdealiseerde of bijzondere situaties ging, waarbij de werkelijke en soms zelfs schrijnende toestanden in het normale leven maar al te gemakkelijk uit het oog werden verloren.

Op zich is het begrijpelijk en menselijk dat mooie herinneringen worden gekoesterd en geïdealiseerd en onaangename gebeurtenissen of situaties worden vergeten of verdrongen, maar daarmee draaien we onszelf natuurlijk een rad voor ogen.

Zo denk ik in mijn eigen leven graag terug aan de prachtige jaren die ik in het onderwijs op Curaçao heb doorgebracht. Ik hoefde maar van 's morgens half acht tot 's middags half een les te geven en had de rest van de dag vrij. We hadden al snel een hechte vriendenkring die het gemis aan familie moeiteloos opving en waarop we altijd konden rekenen. Mijn onderwijsbaan verliep probleemloos, de leerlingen waren prettig in de omgang, het aantal vergaderingen was tot een minimum beperkt. Het salaris was niet overdadig, maar de kosten van levensonderhoud lagen, door de lage huur, de beperkte hoeveelheid kleding die je nodig had en het ontbreken van verwarmingskosten, op een acceptabel niveau. We haalden ons rijbewijs in 10 lessen, konden ons een

auto permitteren en de benzine kostte een kwartje per liter! De zon scheen elke dag en er was aan de zuidkust een flink aantal prachtige baaien en baaitjes waar je heerlijk kon zwemmen en met de kinderen kon genieten in het kristalheldere water van rond de 28 graden het hele jaar door. Daardoor hadden we aan vakantie eigenlijk geen enkele behoefte.

Op een gegeven moment konden we ons onszelf zelfs een dienstmeisje permitteren voor een of twee keer per week. Kortom: ogenschijnlijk een paradijselijke situatie.

Maar dan vergeet ik gemakshalve dat ik niet op tijd terug kon, toen mijn jongste broer van 14 jaar bij een auto-ongeluk in Nederland om het leven was gekomen.

Dat er op Curaçao, een half jaar nadat we er waren komen wonen, een gewelddadige staking uitbrak waarbij zelfs doden vielen, een groot aantal gebouwen in het centrum van Willemstad in brand werd gestoken en Nederlandse mariniers uiteindelijk de orde en de rust moesten komen herstellen. We vroegen ons toen wel af, waar we in hemelsnaam aan begonnen waren.

De resultaten van de gewelddadige staking in Willemstad op 30 mei 1969

Ook het gewone leven was echt niet altijd ideaal. In de periode van juni t/m november kon het in de tropen ondraaglijk heet zijn en de aanschaf en het gebruik van een airco liep behoorlijk in de papieren.

Door het deel van de bevolking dat onafhankelijkheid nastreefde, werden Nederlanders ook als een soort bezetters beschouwd en niet altijd even vriendelijk behandeld.

Hoe graag praten en schrijven wij in deze periodiek niet over onze Ludgeriaanse periode, door de meeste van ons toch ervaren als een aangename tijd van saamhorigheid en vriendschap en waarin we op een deskundige wijze werden voorbereid op ons toekomstig leven. Maar er waren ook heel andere verhalen. We hebben in Hilversum 3 ook bijdragen kunnen lezen over pijnlijke gebeurtenissen en onaangename herinneringen uit die tijd.

Mooie herinneringen kunnen dus voor een danig vertekend beeld van de werkelijkheid zorgen. Maar hebben we, ondanks de neiging ons langdurige verleden overmatig te koesteren en mooier voor te stellen dan het in werkelijkheid was, daarnaast ook nog oog voor de toekomst? Kijken we nog vooruit of bereiden we ons nog voor op wat ons te wachten staat?

De gemiddelde levensverwachting van 65-jarige Nederlandse mannen was in 2021 rond 20 jaar. Voor vrouwen lag dat nog ongeveer 3 jaar hoger. En die verwachting beweegt zich nog steeds in stijgende lijn. De levensverwachting van een meisje, geboren in 2021, is op basis van de laatste inzichten 91,7 jaar en van een in 2021 geboren jongetje, 89,3 jaar. Een gegeven

waarmee pensioenfondsen natuurlijk helemaal niet zo blij zijn. Die vinden dat een reden te meer om ons de al jaren niet meer toegekende pensioenindexering nog langer te onthouden.

De meesten van ons, hebben dus nog een behoorlijk aantal jaren voor de boeg. Niet alleen de jeugd heeft de toekomst, voor ons zit er ook nog aardig wat in het vat. Als het een beetje meezit halen we de 85 met gemak.

Daar komt nog bij dat we er financieel gezien redelijk warmpjes bijzitten. Ondanks het gemopper over de achterblijvende jaarlijkse prijscompensatie, zijn onze pensioenen zodanig dat we onszelf nauwelijks iets hoeven te onzeggen. We kunnen ons eigenlijk bijna alles permitteren. Vroeger was het belangrijk je kinderen goed verzorgd achter te laten, maar tegenwoordig is dat nauwelijks nog aan de orde. In de meeste gevallen kunnen onze nakomelingen uitstekend hun eigen boontjes doppen. De jaren die ons nog resten, moeten we daarom vooral goed voor onszelf zorgen, onze financiële mogelijkheden gebruiken om sociaal, fysiek en mentaal actief te blijven en vooral niet achter geraniums te gaan zitten.

Ouder worden brengt vaak lichamelijke beperkingen met zich mee. Ik ben me daarvan bewust en pas me erbij aan. Ik blijf niet hangen in wat ik niet meer kan, maar zoek naar dingen die nog wel lukken. Hardlopen gaat niet meer maar tennissen nog wel. Krachttraining in het fitnesscentrum hoeft niet meer zo nodig, maar ik doe nog wel rustige oefeningen om soepelheid en conditie op peil te houden. Er blijven altijd mogelijkheden om actief te blijven. Het houdt me gezond en mijn welbevinden wordt er beduidend groter van.

Ik kan ook iedereen aanbevelen om volop gebruik te (blijven) maken van de huidige technologie. Het helpt me om niet alleen achterom te kijken, maar volop bij de tijd te blijven. Het internet biedt enorm veel mogelijkheden op het gebied van nieuwsgaring. Dat houdt me scherp en maakt me nieuwsgierig naar meer informatie.

Via sociale media als Facebook, Whatsapp, Twitter, Skype enz. kan ik moeiteloos mijn sociale contacten op peil houden. Ik moet alleen oppassen dat ik me niet achter mijn schermen en schermpjes ga verschansen met het idee dat deze digitale contacten het normale intermenselijk verkeer kunnen vervangen. Als één ding mij door de Covid-beperkingen duidelijk is geworden, is het wel hoe groot mijn behoefte is aan direct, persoonlijk contact. Ik ben er nog meer van overtuigd hoeveel mijn gezin, familie, vrienden en bekenden, buurt- en dorpsgenoten daarbij voor mij betekenen. Ik ben me ook meer gaan realiseren hoeveel ik zelf op allerlei manieren voor anderen van betekenis kan zijn. Dat die wederzijdse aandacht voor een groot deel ons menselijk geluksgevoel bepaalt, beschouw ik dan maar als bonus.

Waren wij ons in Hilversum 3 blijven focussen op ons gedeelde Ludgeriaanse verleden, dan was het blad intussen waarschijnlijk een stille dood gestorven. Maar nu zowel de redactie als de lezers in hun bijdragen daarnaast laten zien nog midden in het leven te staan, zich bekommeren om anderen en de wereld om hen heen, volop gebruik maken van de digitale mogelijkheden en ook nog toekomstplannen ontwikkelen, ervaren we grote betrokkenheid bij de lezers en bloeit het blad als nooit tevoren. Er is volop toekomstperspectief!

Pas als dat perspectief ontbreekt, zijn we pas echt oud! En dát hoop ik, net als jullie allemaal, voorlopig niet te worden.

VOORUIT, altijd VOORUIT

door Frits Le Roux (62-67)

Het is net als met groei. Groei moet, en dat ook altijd! Vooruitgang, winst, groei, records en meer en meer van hetzelfde: we vinden het streven ernaar heel gewoon! Kom daar niet aan: het zijn onze heilige huisjes. In die huisjes woont onze verbeelding en is ons optimisme veilig onder dak. Van daaruit bewegen we ons naar het grote onbekende. Meestal in de hoop en de verwachting dat onze wensen en dromen in vervulling gaan.

Nog tien jaar, dat heb ik mezelf beloofd. Een toekomstverwachting die, hoe kan het anders, op irrationele gronden is gebaseerd. Want wie weet wat mij overkomt? Als ik nog tien jaar meega, mag ik niet klagen. Ik heb vrienden die zich realiseren dat ze het met veel minder moeten doen. Enkel van hen hebben het aardse reeds verlaten. Maar zelf kan ik nog boven de gemiddelde leeftijd uitkomen. Dat is mooi. Daar ligt mijn hoop en verwachting. Daarna volgt de dood. Overigens vind ik doodgaan op zijn zachts gezegd een onaangenaam gegeven. En dat heb ik ook altijd al gevonden. Ik zie de dood als een ongelukkige nalatigheid, als een vergissing die bij de schepping heeft plaatsgevonden. Eigenlijk een blunder dus! Het had ook best zonder de dood gekund! Met zoveel geprezen macht en scheppingskracht zadel je de mens toch niet op met zo'n verdomd lullig einde!? Het verdient ook geen schoonheidsprijs om die nalatigheid met de belofte van eeuwigheid te compenseren! Nee, al jaren vind ik de dood een roemloze afgang en een miskleun van de schepper. Uit zo'n einde valt geen perspectief te putten. Mij niet gezien, daar doe ik niet aan mee! Zo dacht ik altijd, maar om allerlei redenen moet ik mijn stellingname nu herzien. Daar kom ik hier openlijk voor uit.

Dus vooruit maar. Nu ik de vijfenzeventig ben gepasseerd en elke morgen sceptisch naar de zes pillen kijk die ik vervolgens snel doorslik, ga ik toch geloven dat er ook aan mijn leven een einde komt. Hoe graag ik dat ook anders had gewild. Dat keerpunt in mijn denken betekent dat ik mijn opvattingen over het levenseinde moet bijstellen. Daarbij moet ik voorkomen dat ik niet door zwaarmoedigheid en pessimisme word overvallen. Ik zoek dus naar uitwegen en vertrekpunten waarbij het licht me toelacht. "Ook nu nog word ik elke dag beter in wat ik doe", zei de tweeënnegentigjarige Yvonne Keuls op de tv. "Het leven voegt elke dag iets toe aan mijn vermogen". Wat positief, dacht ik en ik verwonderde me over de kracht van haar

gedachte. Zo kun je dus ook naar het ouder worden kijken! Niet veel later liet de vijfentachtigjarige acteur Hans Croiset me vanaf de buis weten dat hij en zijn vrouw "leven als dertigers en niet ophouden met doen wat we altijd doen!" Keuls en Croiset staan nog regelmatig op de planken. Met grote belangstelling nam ik de uitspraken van die oude knarren in me op. Het lijkt wel alsof hun toch heus naderende einde geen enkele invloed op hun leven heeft. Ze zeggen me iets over hun instelling en hun uitspraken helpen me om de mijne in optimistische zin bij te schaven. "We gaan voor de honderd," meldde de acteur vrolijk. Dat ze krakkemikkig en zeer oud zijn, en eens **de pijp aan Maarten** moeten **geven**, ontkennen ze niet. Maar in hun dagelijks leven schuiven ze dat fatale einde ver voor zich uit!

Vooruitschuiven dus: nog minstens tien jaar te gaan! Dat is een hele tijd, dat zijn maar liefst 520 weken. Een week kan kort zijn en een week kan lang zijn. Ik zal die weken zo lang mogelijk

zien te maken. Ik ga dus tijdrekken en veel dingen veel langzamer doen. Ook bij de bakker. Ik zie wel of mijn omgeving me dat toestaat. Als ik mijn artsen mag geloven, en dat doe ik omdat het helpt hun inschatting waar te maken, is mijn toekomstverwachting reëel. Ik kan volgens hen nog wel meer dan tien jaar mee! Want indicaties over wanneer de **Dinges van Pierlala** mij komt halen, zijn er gewoonweg niet! Misschien komt magere Hein morgen al langs, of in het komende jaar! Maar daarvan wil ik niet uitgaan. Dat zou mijn levenslust ook enorm dempen en zelfs doven. Het zou me belemmeren om plannen te maken. En juist dat wil ik blijven doen.

Ik kijk graag vooruit en laat mijn verbeelding daarbij de vrije loop. Ik wil ergens naar kunnen verlangen en nieuwe herinneringen creëren. Ik wil mijn toekomst daar waar mogelijk zelf kunnen invullen. En soms lukt me dat aardig, ondanks mijn gevorderde leeftijd, want lang niet alles kan meer. Toch zie ik nog overal uitdagingen en wil nog steeds een stukje van de wereld veroveren, hoe beperkt ook. Maar hier, ten overstaan van mijn Ludgeriaanse lot- en leeftijdsgenoten ga ik niet beveren dat het fraai en avontuurlijk ouder worden de grootste kunst van het leven is. Ik wil daar niet op worden afgerekend, daar kijk ik wel voor uit!

Maar toch! Ik werd onlangs blij verrast toen onze 'housesitters' - die ons huis bewoonden en op de katten en de kippen pasten - me lieten weten dat ze hun hele hebben en houwen hadden verkocht. Als pensionado's wilden ze ongebonden gaan leven en een tijdlang van huis tot huis 'hoppen'. Als tante Corona voorbij was, zouden ze een wereldreis gaan maken.

De kunst van het avontuurlijk oud worden, bestaat dus nog. Op je oude dag van richting veranderen en het roer omgooien, is zeker nog mogelijk. En juist dat zijn mijn vrouw en ik van plan. Kortgeleden hebben we het besluit genomen om de rest van ons leven in Nederland te gaan wonen. Dat houdt in dat we ons vijftienvintigjarig verblijf op het zonnige Zuid-Franse platteland in gaan ruilen voor het zorg- en woongemak van een ruime flat in het natte en kille Noorden. Dat besluit is niet zonder slag of stoot genomen. Maar ons bestaan kunnen beëindigen dichtbij onze steeds ouder wordende kring van familie en vrienden, sprak ons aan. Ook de gedachte aan al die dagen die hier elke dag weer op de volgende lijken, heeft geholpen twijfels weg te nemen. Ons dagelijks leven was door de jaren heen behoorlijk voorspelbaar geworden, en we keken nauwelijks meer vooruit! We hakten de knoop door, net als onze housesitters zoeken we nu het onbekende op en gaan weer veel naar voren kijken.

Daarbij kreeg angst en beven ons enige tijd in de greep. En ook nu nog komen er beren en tijgers tevoorschijn op onze denkbeeldige weg naar de toekomst. Vinden we wel een flat die voldoet aan onze eisen? Zijn wij, verwend met veel privacy en woongenot, wel bestand tegen stedelijke drukte en vreemdsoortige prikkels? In mijn verbeelding klinkt niet ver weg het gedreun van zware bassen die mijn oren doen trillen. Ook hoor ik de bovenbuurvrouw met haar naaldhakken nerveus over het pakket heen en weer gaan. Vooruitzichten die me benauwen!

HARRIES-TOEKOMST-WORTEL

grenzen en mogelijkheden van toekomstgerichtheid bij 75-plussers

Amsterdam, 17-02-2022

Gerard B.Kosse – Ludgerjaargang 1962-1967

DOELGERICHT! DUS ACTIEF DE TOEKOMST TEGEMOET...!?

VERLEIDELIJK INSTINKERTJE

Harrie, de hoofdredacteur van onze Ludger-alumniperiodiek, deponeerde bij al zijn lezers weer eens een prikkelende uitdaging in de digitale brievenbus. Hij nodigde iedereen namelijk uit om zijn *eigen toekomstverwachtingen* bloot te leggen voor het themagedeelte van de lente-editie van <Hilversum 3>. En alsof dat nog niet genoeg is, mogen we ons daarbij en passant indelen in één van de twee groepjes Ouwe-Heren die hij ons (grinnkend?) voorhoudt:

- A. BIJ DE LAMLENDIGEN: dus bij de uitgebluste 75-plussers die - terugkijkend op hun leven - futloos en zonder inspiratie, passief zitten te wachten op hun naderend einde; **of**
- B. Bij DE LEVENSGENIETERS: dus bij de levenslustige 75-plussers die – vooruitkijkend en doelgericht – zich actief bezig houden met de toekomst van zichzelf en hun naasten en daarbij nieuwe ideeën ontwikkelen en uitproberen.

Onze keuze ligt voor handen, zou je denken. Want laten we wel wezen: niemand wil bekennen dat hij meer in Groep A thuis hoort dan in Groep B. **EN TOCH IS GROEP A VEEL REPRESENTATIEVER VOOR BABYBOOMERS ZOALS WIJ!** Wij behoren namelijk tot de <zeer kwetsbaren>. We kunnen elk moment gaan bijdragen aan de drukte bij begraafplaatsen en crematoria! Onze levensverwachting is sinds 2017 zelfs afgenomen. Als corona-overlevende Babyboomers lijken we geen 84 meer te worden. En we hebben nog minder “goede, gezonde jaren” voor de boeg dan toen werd aangenomen. Om je niet te ontmoedigen, citeer ik hier *niet* de nieuwe cijfers van het CBS. Die mag je zelf opzoeken...

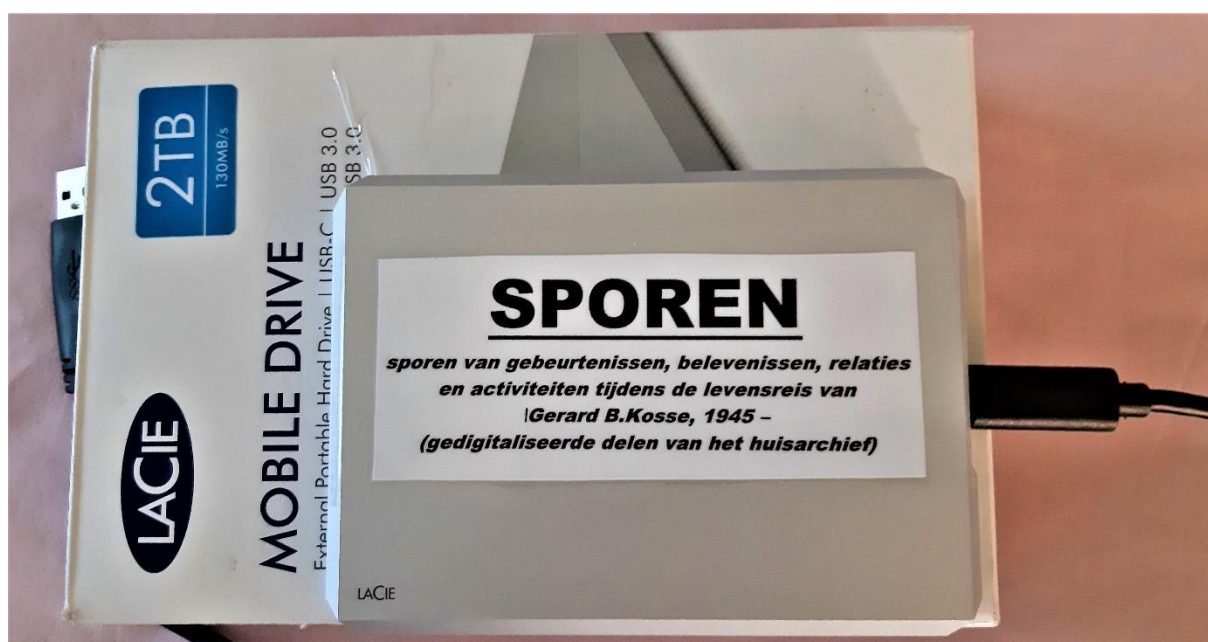
We bevolken in grote getale de statistieken over uitval door ziekte en gebreken. Om ons ellendig einde een poosje uit te stellen, doen we daarom massaal een beroep op zorg. Onze leeftijds-groep slurpt bovendien een onevenredig groot deel op van de steeds maar groeiende nationale pot voor die vercommercialiseerde Zorg. Covid deed daar nog een schepje bovenop

en stuwde die kosten in ons land zelfs naar 116 miljard; een bedrag dat vooral het werkende deel van onze maatschappij dit jaar mag ophoesten.

Met het voorgaande betoog ik dat onze Leeftijdsgroep nauwelijks of geen tijd heeft om actief bezig te zijn met <de toekomst van onszelf of van de mensheid> en met de erbij horende, nieuwe ideetjes en projecten zoals Harrie ons zo verleidelijk als ideaalbeeld voorspiegelt. Kortom: we hebben hier te maken met het feit dat Harrie ons de **spreekwoordelijke wortel** voor de neus bond. *Het is voor onze leeftijdsgroep niet of nauwelijks mogelijk om de belofte van een <zinvol, betrokken en genietend bestaan> te realiseren op de actieve manier die onze H3-hoofdredakteur suggereert.* Maar een zinvol en prettig bestaan kan wél worden genoten terwijl we tegelijkertijd een waardevolle bijdrage leveren aan ons nageslacht! Dat moet echter gebeuren op een manier die beter bij onze leeftijd past! Namelijk door **JUIST WÉL TERUG TE BLIKKEN** op ons geleefde leven en vervolgens onze ervaringen en inzichten door te geven aan de ons opvolgende generaties.....

TERUGBLIKKEN = KRITISCH SPOORZOEKERTJE SPELEN

Terugblikkend op ons leven, hebben we het ongetwijfeld herhaaldelijk geconstateerd: *“Ons leven wordt vooruit geleefd & achteraf begrepen”*. Evaluerend terugkijken op ons geleefde leven is een luxe die Nederlandse Senioren zich beter dan hun leeftijdsgenoten elders kunnen permitteren. We hebben er ruimschoots de tijd en middelen voor. Vergelijkend onderzoek toonde het keer op keer aan: we zijn gemiddeld de rijkste (en gezondste) groep bejaarden die ooit heeft geleefd. **Terugblikken is een plezierige, nuttige en zinvolle bezigheid.** Tenminste, als je dat doet op een manier waarbij je je rekenschap geeft van het *hoe en waarom* van de concrete gebeurtenissen, relaties en activiteiten die je ontplooid tijdens je levensparcours. Ik vergelijk die **intensieve, explorerende en evaluerende manier van terugkijken** op mijn eigen leven altijd met spoorzoekertje spelen. Ik speelde het graag en met verve tijdens de “gezonde, actieve periodes” tussen de vele ‘knockout periodes’ die ik in de afgelopen drie jaar moest doorstaan ten gevolge van pijnlijke hartkwalen, duizeligheid, valpartijen en een breed scala van andere, verlamme long-covid-klachten. Het werd zelfs een heus Project!

De tot op heden gedigitaliseerde SPOREN VAN MIJN BESTAAN zijn opgeslagen in 10 rubrieken die tezamen meer dan 3000 onderwerps-mappen bevatten en een digitale omvang hebben van ruim 605 Gigabytes

Ik verkeer in de gelukkige omstandigheid dat ik beschik over een gedetailleerd en omvangrijk

PRIVÉ ARCHIEF met afschriften van de (door mij en mijn voormalige en huidige echtgenoot) gevoerde correspondentie, geproduceerde nota's, werkstukken, memoranda, artikelen, adviezen, interne notities, juridische dossiers en andere stukken. Ook zijn er duizenden – al dan niet geannoteerde – foto's en dia's. En verder hield ik een tabellarisch kasboek bij vanaf het moment dat ik in 1967 Ludgerus achter me liet. Bovendien bewaarden we ook alle, in chronologische volgorde opgeborgen, brieven en andere stukken die in onze privé-brievenbus arriveerden. Ansichtkaarten, Kerst- en Nieuwjaarskaarten, Sinterklaasgedichten en andere levenstekenen van vrienden bleven ook bewaard. Tezamen vormen al die uiteenlopende spullen **evenzovele sporen van het leven dat ik en mijn partners hebben geleefd**.

Bij het naderen van mijn 70e verjaardag in 2015 wilden mijn man en ik het hierboven aangeduide Huishoud-Archief eens opruimen en ordenen. Maar dat pakte anders uit toen we onverwachts stootten op de omvangrijke pakken haatbrieven, beschimpingen en rot-op-flicker-pamfletten die in de jaren 1970 onze brievenbus verstopten. **In een slecht doordachte opwelling hebben we toen**

tientallen volle archiefdozen laten versnipperen of bij het oud-papier gedeponeerd. In een artikel voor Hilversum-3 ' doe ik er uitvoerig verslag van tegen de achtergrond van mijn verlangen mijn geestelijke nalatenschap door te geven.

ZINVOL EN NUTTIG VOOR ANDEREN

Yves en ik konden in 2015 de hierboven gesignaleerde opruimklus niet afmaken. Daardoor bleven ruim 200 archiefdozen toch nog bewaard. Je ziet een klein deel van het overgebleven materiaal op bovenstaande foto. De *actualiteit* van andere besognes verdrong toentertijd mijn nostalgische nieuwsgierigheid naar mijn eigen geleefde leven. Gelukkig maar!

Het was inderdaad een gelukkig toeval. Immers, het bestaan van ons archief was door- gedrongen bij diverse instanties, waaronder het Internationaal Archief en Documentatiecentrum IHLIA. Zo kwam ik erachter dat onze verzameling vrij uniek is en een schat aan casus informatie bevat voor historici en andere mensen die zich, bijvoorbeeld, bezighouden met existentieel biografisch onderzoek, bewustwording, en emancipatiekwesities. Maar om zo iets mogelijk te maken, moet de hele rataplan **eerst ontsloten en toegankelijk** worden gemaakt. En dat kan tegenwoordig door alles te digitaliseren, inclusief de Archief-overzichten en Registers die we bijhielden. De inhoud van al dat *fysieke* materiaal kan zo in een digitale vorm aan meerdere gegadigden ter hand worden gesteld.

Ik was in het eerste Corona-jaar al begonnen met het **digitaliseren van archiefmateriaal** dat ik kon gebruiken voor een paar biografische POWERPOINT producties en met veel foto's geïllustreerde BOEKJES die me voor ogen stonden. Ze waren in eerste instantie bedoeld voor onze Togolese pleegzoon Ayeme Wolanya Ben en zijn vrouw Antiya. Bovendien wilde ik er het COC en een stel jongeren mee verrassen. Immers, keer op was me bij vrienden gebleken dat hun (klein)kinderen dolblij waren met bijvoorbeeld <Opa & Oma's Liefdesbrieven> en hun spullen <uit andere tijden>. Ik schreef er in mei van het afgelopen tweede coronajaar een bijdrage over voor onze alumni-website postvakh3.nl "

ACHTER ONZE VOORDEUR

Het digitaliseren van ons archief heb ik inmiddels uitbesteed in de vorm van een parttime bijverdienklusje. Mijn <scan-boy> is er nog wel een half jaartje mee bezig. Zelf kon ik ondertussen in januari 2021 een omvangrijke biografische productie afronden over de periode 1971-1992. Dus over de 21 jaar die mijn eerste geliefde, Bob Turnier, en ik samen doorbrachten tot aan Bobs tragische dood. Bovendien een periode die cultuurhistorisch getypeerd wordt als het *Tijdperk van de Seksuele Revolutie & Aids-pandemie*. Ik concentreerde me daarbij op Bobs leven. Vandaar de titel van deze omvangrijke multimediatproductie:

ACHTER DE VOORDEUR

een gevarieerde blik in het leven van Bob Turnier:

een Haïtiaans-Amerikaanse homo die zijn leven openlijk deelde met zijn Nederlandse geliefde Gerard Kosse in Nederland tijdens de Seksuele Revolutie & Aids-pandemie
1971-1992

Voor 21 Instanties – waaronder het IHLIA en Openbare Bibliotheek van Amsterdam -- werd een cassette geproduceerd met daarin o.m. Bobs biografie <Gewoon Geluk, 1994>, zijn roemruchte Doctoral Thesis uit 1983, onze Gebundelde en uitgetikte Love Letters uit 1971, en 5 uitvoerig geïllustreerde, kleurrijke Boekjes die de bestreken tijd “*van binnenuit onze relatie*” belichten. Een GIDS VOOR DRIE VIRTUELE RONDLEIDINGEN maakt er deel van uit. Bovendien is dit alles in digitale vorm opgeslagen op een USB: in 21 rubrieken met 9.930 bestanden die in 410 mappen zijn ondergebracht en tezamen 14,8 Gigabytes beslaan.

Uit de verkregen reacties maak ik op dat ik iets zinvol heb doorgegeven aan de generaties die het stokje van ons overnemen.

CONCLUSIE

**TERUGBLIKKEN IS EEN ZINVOLLE, PLEZIERIGE EN ACTIEVE BEZIGHEID
DIE OPTIMA FORMA GESCHIKT IS VOOR ONZE GENERATIE BABYBOOMERS
OMDAT WE ZO MET ONS EIGEN VERLEDEN MÉÉR TOEKOMST GENEREREN
VOOR ANDEREN**

I TERUGKIJKEN M.B.V. ARCHIEVEN EN JE GELEERDE LEVENSLESSEN DOORGEVEN AAN HET NAGESLACHT

Zie het artikel <MIJLPAAL 70> in de 16e editie van ons alumniblad hilversum-3: blz. 13-18. Hier te vinden:

<https://www.postvakh3.nl/3d-flip-book/hilversum-3-nr-16/>

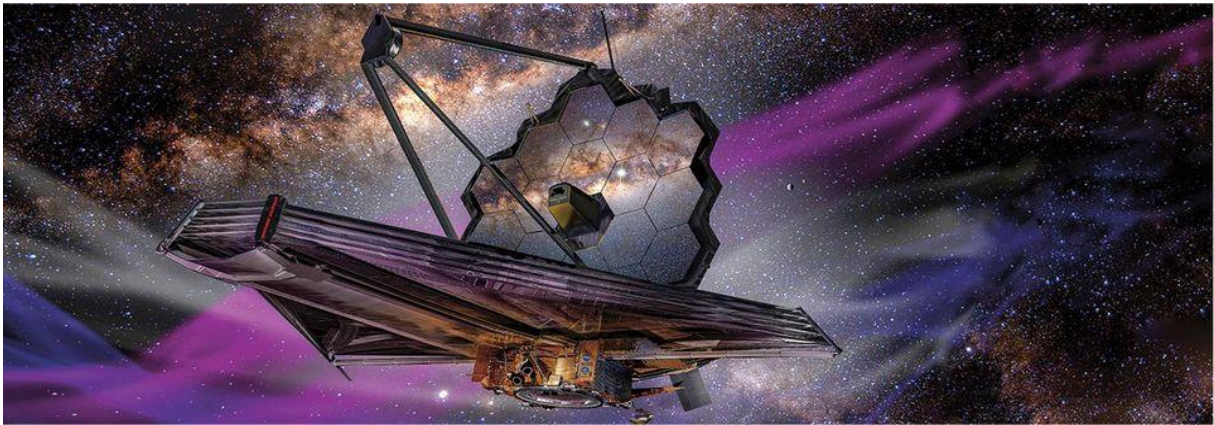
II DOORGEVEN VAN PERSOONLIJKE ZAKEN I.P.V. ZE OP TE RUIJEN

Zie het artikel <LIEFDESBRIEVEN – DE MENSELIJKSTE EN MEEST AANSPREKENDE SPOREN VAN ONS BESTAAN> Zulke brieven zijn bij uitstek geschikt voor het ontwikkelen van historisch besef en compassie! Dus waardevolle zaken om aan jen nageslacht door te geven. De 9 existentiële thema's in de omvangrijke Liefdescorrespondentie tussen mijn eerste Lover Bob Turnier en mij uit 1971 komen ook aan bod. Het artikel is hier te vinden:

<https://www.postvakh3.nl/archief/liefdesbrieven/>

TERUGBLIK OP DE TOEKOMST

door Herman Jansen (62-67)

Zuiver bij toeval kruisten eind vorig jaar mijn aandacht en het bericht van de lancering van de James Webb Space Telescope, de JWST, elkaar. Op 25 december was dat, eerste kerstdag, nu precies drie maanden geleden. Sindsdien trekken we dagelijks samen op.

Ik denk dat ik niet de enige ben die zich interesseert voor natuur-en sterrenkunde, maar voor wie het bericht van die lancering is ontgaan even dit: Hij kostte 10 miljard euro en is daarmee het duurste onderzoeksinstrument wat ooit voor een wetenschappelijk doel is ontwikkeld. Hij is zo groot als een tennisbaan en zweeft nu op 1 miljoen kilometer achter de maan. Het is verleidelijk om hier bergen smeulige details aan te dragen, maar ik noem alleen deze: de JWST kan 13 miljard jaren terugkijken in de tijd! Dertien miljard jaar! Ikzelf heb soms moeite om een minuut in het verleden te kijken. Bijvoorbeeld wanneer ik me afvraag wat ik hier kwam doen, hier in de kelder. Als ik dan terugloop naar de plek waar ik vandaan kwam, weet ik het meestal gelukkig wel weer. De leeftijd eist zijn tol..

Maar, al dan niet gebrekkig, terugkijken in de tijd is tot op zekere hoogte mogelijk. Bij een cursus NLP leerde ik zelfs hoe je het verleden kunt beïnvloeden, veranderen. “Change history” heet die interventietechniek. De vraag dient zich aan of hier dan misschien sprake is van geschiedvervalsing. Het meest opportunistische antwoord kan luiden dat alles een zaak is van perceptie, het verleden evenals de modificatie, de changed history.

Met de toekomst is het op het eerste gezicht een heel ander verhaal. Niemand weet wat ons morgen brengt. “Op het eerste gezicht” dan. Want over morgen weten we op de keeper beschouwd al heel veel. Wat voor weer het wordt, wat we zullen eten, wie we zullen treffen aan de verjaardagsdis enzovoorts. Maar terwijl we van het verleden hoogstens de perceptie kunnen veranderen hebben we over de toekomst veel meer te vertellen. Of beter, we kunnen met vrij grote zekerheid weten wat het effect in de toekomst zal zijn van onze acties in het heden. In veel gevallen is ons arsenaal aan keuzen echter beperkt. De kennis van de toekomst is dan wel weer vrij accuraat. Als we een spraakgebrek hebben weten we zeker dat we ook morgen niet zullen worden begrepen. Als je Corona hebt zit je ook morgen nog in quarantaine. (Vorig jaar dan).

Een belangrijke categorie is die van de keuzerestricties die onze maatschappij en cultuur aandraagen. In sommige gevallen zijn die dwingend (gij zult niet doden) vaak onbewust (voor een afspraak kom je op tijd (min of meer dan..)) en soms onzichtbaar zoals de afschuw over de oorlog in de Ukraine die leidt tot een eensluidende collectieve roep om de agressor met

machtsmiddelen een halt toe te roepen. In de media, onder mijn sportvrienden en uit de mond van onze regeringsleiders hoor ik vrijwel steeds hetzelfde plan van aanpak. "Als Putin overgaat tot het gebruik van ABC-wapens dan.."

Wat dan volgt laat zich raden. Dan herhaalt zich de geschiedenis. Alleen nog een tandje erger. Dan weten we eveneens met zekerheid wat de toekomst brengt.

Maar ook wanneer we onze geweldsrespons leren bedwingen weten we dat met dezelfde zekerheid. Ik ken geen psychologische wet die universeler is dan die van de zelfvullende profetie. Als je zegt dat je vrede wilt, erin gelooft en er dus naar handelt krijg je vrede. Wie zijn mond vol heeft van sancties voedt de oorlog. En zeker wil wapengekletter worden overstemd, -door wapengekletter-.

Een voorstel tot samenwerking daarentegen kan kanonnen het zwijgen opleggen.

In het onderhavige geval zou je Rusland en de Ukraine (op den duur) kunnen uitnodigen om toe te treden tot de EEG. Nu al mee beginnen. Naïef? In de ogen van miljoenen zeker! Uitvoerbaar? Waarschijnlijk niet/waarom niet?! Maar als na te streven doel in een ver gelegen perspectief? Bruikbaar! Omdat het de aandacht verlegt van vijandschap naar kameraadschap/buurtschap/bevriende natie/samenwerken. Ik ben realistisch genoeg om te weten dat zo iets niet zonder slag of stoot kan gaan maar Mohammed Ali won zijn gevechten niet alleen omdat hij met zijn grote reach razendsnel kon uitdelen, maar vooral omdat hij fabelachtig goed kon incasseren.

De JWST kan 13 miljard jaar terugkijken in de tijd. Vanuit een ander perspectief kan men na 13 miljard jaar terugkijken op ons. Ik hoop dat ze dat met instemming zullen doen. Omdat we de aarde heel hebben gehouden.

GEEN TIJD

Henk Ruijter (61-66), illustratie: Jan Verheijen

In één van de vorige columns schreef ik over het feit, dat bij mij (al heel lang) van alles steeds een beetje minder gaat. “En het houdt niet op” was de laatste regel.

Nou, ik kan jullie vertellen, dat wat daar toen geschreven stond, nog maar het topje van de ijsberg was, want:

- Sinds ik op de ijsbaan in Alkmaar op een door mij niet na te vertellen manier ben gevallen en buitenweten van de baan ben gedragen en vervolgens per ambulance ben afgevoerd naar de Eerste Hulp van het ziekenhuis, schaats ik niet meer. Vanaf mijn jongste jeugd veel en met veel plezier gedaan, maar nu: streep eronder.
- Om te voorkomen dat ik per helikopter van een sneeuwelling moet worden afgevoerd, vanwege een vergelijkbaar ongeval, ski ik niet meer.
- Mijn fiets is een e-bike. Zo’n ding waarvan veel leeftijdgenoten vinden, dat ze daar nog niet aan toe zijn.
- Ben lid van een ouwe mannen club (Probus).
- Slik een handvol pillen.
- Als ik lang op een comfortabele stoel heb gezeten en wil opstaan, kraak ik harder dan die stoel.
- Over mijn libido doe ik geen mededelingen.
- Heb gehoorapparaatjes.
- Val, tot ergernis van Riet, in slaap bij de tv.
- Snap niet dat mensen zich beschadigen door tattoos op hun lijf te laten zetten en/of ijzerwaren door hun neus, oor, wang, tepel, e.d. laten aanbrenge(n).
- Snap niet, dat mensen broeken dragen met grote scheuren erin. Die schijn je zelfs zo te kunnen/moeten kopen.

(N.B.: voor liefhebbers bij mij gratis af te halen)

- Verbaas me erover, dat mobieltjes kennelijk bij de outfit horen van vooral jongeren. In die zin, dat je die gasten niet meer ziet zonder zo'n apparaat in de hand, waarmee ze dan al zittend, lopend, fietsend, scooterend 'communiceren'.
- Doe niet aan facebook, tik-tok, Instagram, snapchat, telegram en die hele mikmak, waar overwegend oninteressante ongein langs komt van mensen, die je moet 'volgen', of 'liken'.

Als lastige puber zei één van onze zoons het al boos als hij weer eens iets niet mocht: "Jullie zijn een stelletje ouwe stempelaars".

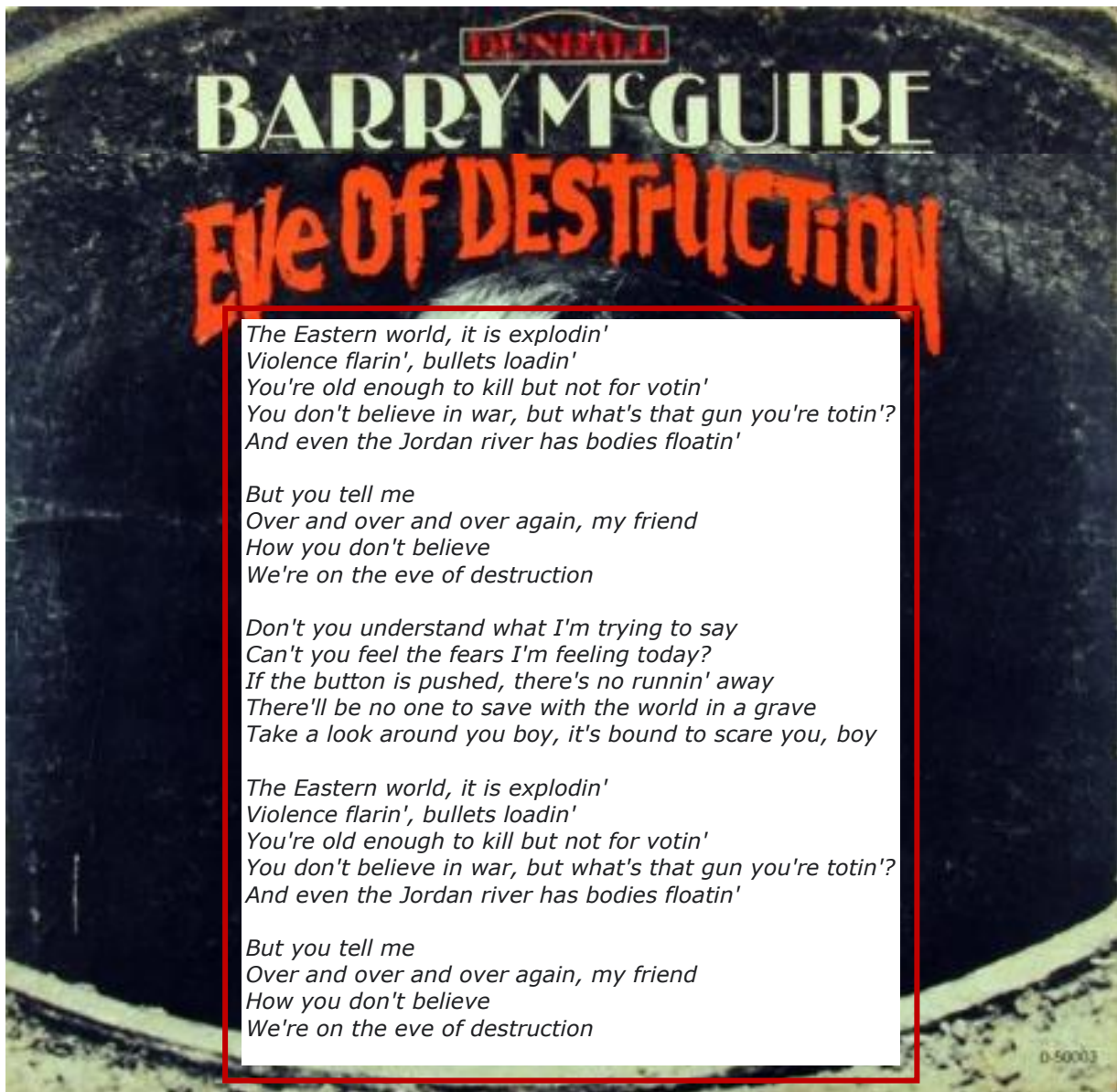
Blijkt eens te meer: Ik ben een ouwe stempelaar!

Desondanks:

- Tennis ik drie keer in de week.
- Wandel en fiets (oh jee, e-bike) ik daarnaast frequent.
- Heb ik nog een tamelijk druk werkzaam leven als programmaleider van 'Versterking winkel- en verblijfsgebieden Castricum'
- Organiseer ik een groot cultureel-culinair evenement. *(hierbij zijn jullie daarvoor uitgenodigd op 3 en 4 september a.s.)*
- Verblijf ik een aantal maanden in Frankrijk, om daar te windsurfen
- te kanoën
- te wandelen
- te fietsen (nop, niet de e-bike maar de racefiets)
- vertalingen te maken voor de camping, waar ons huisje staat en voor de plaatselijke VVV.
- op visite te gaan bij Jos Bus
- en heel soms om gewoon niets te doen. (Echt vermoeiend!)
- Speel ik in een bandje.
- Schrijf ik af en toe een column in een blaadje van mijn oude kweekschool.
- Gaat er de nodige liefdevolle aandacht en tijd naar kinderen en kleinkinderen en op de eerste plaats naar Riet natuurlijk.
- Word ik door die grommen van (klein)kinderen meegesleept naar allerlei soorten van bezigheden (voorstellingen, restaurants, concerten van funk bands of nog wilder, wijnproeverijen en wat ze ook verder verzinnen, om mij van de straat te houden).

Jongens, ik heb helemaal geen tijd om na te denken over een toekomst, laat staan om dood te gaan!

<https://www.youtube.com/watch?v=IFZUDQ85bFU>

Nooit vond ik een thema, aangedragen door Harrie, prangender, maar ook moeilijker, verwarrender of bedreigender dan “De Toekomst”.

Dit is geen introductie om luchtig en relaterend over een aantal gebeurtenissen heen te walsen. Mocht ik in het verleden nogal eens met een komisch bedoelde opmerking iets in een ander daglicht stellen, nu lukt mij dat niet. Ik ben een van die Nederlanders die er slecht van slaapt.

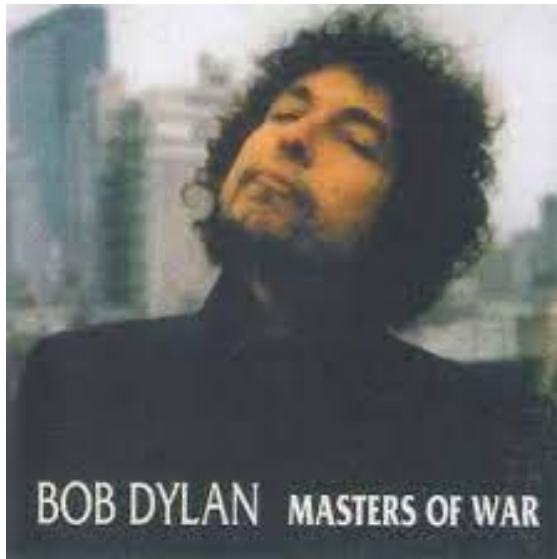
***Can't you feel the fears I'm feeling today?
If the button is pushed, there's no runnin' away***

Wilde ik aanvankelijk iets schrijven over wat de toekomst voor mij in petto zou kunnen hebben, nu komen die gedachten voor als futiliteiten; niksigheidjes die er niet toe doen. De wereld staat in brand en dan zou ik mij druk maken over reizen die ik nog zou willen maken, kleindochters die ik nog zou willen zien afstuderen, gelukzalige momenten die ik zou willen delen met mijn Loes.

Je eigen wensen worden allemaal zo relatief als de oorlog in Oekraïne uit zou lopen op een derde wereldoorlog. Een heftige gedachte, maar niet nieuw en ondenkbaar.

Jullie begrijpen dat mijn worsteling met de toestand in de wereld niet uniek is en dat de kwaadheid over de huidige gebeurtenissen van alle tijden is.

Wie kan dat beter verwoorden dan **Bob Dylan**. Zijn tekst van “**Masters of War**” sluit naadloos aan op de situatie in Oekraïne.

*Come you masters of war
You that build the big guns
You that build the death planes
You that build all the bombs
You that hide behind walls
You that hide behind desks
I just want you to know
I can see through your masks*

*You that never done nothin'
But build to destroy
You play with my world
Like it's your little toy
You put a gun in my hand
And you hide from my eyes
And you turn and run farther
When the fast bullets fly*

*Like Judas of old
You lie and deceive
A world war can be won
You want me to believe
But I see through your eyes
And I see through your brain
Like I see through the water
That runs down my drain*

*You fasten all the triggers
For the others to fire
Then you sit back and watch
When the death count gets higher
You hide in your mansion
While the young people's blood
Flows out of their bodies
And is buried in the mud*

*You've thrown the worst fear
That can ever be hurled
Fear to bring children
Into the world
For threatening my baby
Unborn and unnamed
You ain't worth the blood
That runs in your veins*

*How much do I know
To talk out of turn
You might say that I'm young
You might say I'm unlearned
But there's one thing I know
Though I'm younger than you
That even Jesus would never
Forgive what you do*

*Let me ask you one question
Is your money that good?
Will it buy you forgiveness
Do you think that it could?
I think you will find
When your death takes its toll
All the money you made
Will never buy back your soul*

*And I hope that you die
And your death will come soon
I'll follow your casket
By the pale afternoon
And I'll watch while you're lowered
Down to your deathbed
And I'll stand over your grave
'Til I'm sure that you're dead*

<https://www.youtube.com/watch?v=KGFagK-LuQo>

Zijn er nog lichtpuntjes in deze donkere tijden? De meeste mensen deugen toch, volgens Rutger Bregman? Helaas zijn het altijd weer een paar klootzakken (excusez le mot) die het verstieren voor de rest. Is er nog hoop op een betere toekomst? Wie het weet mag het zeggen, maar nu ik die teksten op mij heb laten inwerken, besef ik dat juist de kleine dingen die ik droom ertoe doen. Ik wil nog reizen, mijn kleinkinderen zien af studeren en met Loes in de tuin op de bank zitten en genieten van de avondzon. Niet revolutionair, maar wel vredig.

Ton Boogmans (62-64)

Toekomstperspectief? **MAAK ER GEEN PUNT VAN !**

Ieder mens heeft een tijdlijn, een levenslijn. Een lijn is een denkbeeldige verbinding tussen twee punten... Het beginpunt is bekend, dat is het moment van de geboorte. Het eindpunt is de dood. Daartussen ligt het leven.

Als ik mijn toekomst zou kunnen bepalen, dan is één ding zeker: op dit moment ligt het grootste deel van mijn leven ver achter mij! Tot zover de logica. Hoe kun je iets zeggen over de toekomst? Laat ik beginnen bij het perspectief. Uit de lessen Tekenen kennen we drie soorten: vogel-, normaal- en kikkerperspectief. Ik heb me nooit boven de mensen verheven gevoeld en ik heb ook nooit tegen hen opgekeken, dus houd ik me maar bij de normale stand. Het punt op de horizon (einder) heet het vluchtpunt en tot zover reikt het oog. Oftewel tot zover kun je in de toekomst kijken, daarna noemen we het punt verdwijnpunt en eindigt alles.

Ik heb meerdere keren geprobeerd in mijn toekomst te kijken. Dan nam ik een punt op mijn levenslijn en probeerde me te herinneren wat er tien jaren later van mijn verwachting was uitgekomen. Stel ik neem als uitgangspunt mijn komst in 1959 op de kweekschool. Wat was op dat moment mijn toekomstverwachting? Ik wilde onderwijzer worden, wilde muziek maken, wilde vrij zijn en in een rustige omgeving wonen. In 1963 heb ik voor dhr. P. Ooms een opstel geschreven met als titel: "Hoe ik later zou willen wonen". Dat opstel heb ik bewaard en ik moet zeggen dat mijn wens aardig is uitgekomen.

Zo zijn er meerdere momenten geweest waarop ik mij heb afgevraagd hoe en waar ik later zou zijn. Als ik daar nu op terug kijk dan kun je zeggen dat niet alles voorspelbaar is en dat oude ideeën later bijgesteld moeten worden. Mijn toekomst ligt in het verleden. Een oud-leraar vertelde ooit dat er geen verleden en toekomst bestond. Alles gebeurt NU. Hij moest het kunnen weten want hij gaf geschiedenis...

EINDE THEMADEEL

PERSOONLIJK ALS ZODANIG GESPROKEN door Harrie de Valk (62-67)

In de tijd dat ik nog in Someren woonde, huisde aan de overkant van de straat een vrouw die bij iedereen bekend was. Ze was haarfijn op de hoogte van alle nieuwtjes over de buurtbewoners en vertelde die roddels met graagte door, vooral als ze van negatieve aard waren. Ze werd dan ook door iedereen 't Zummers Contact genoemd. Voor het juiste begrip moet ik er even bij vertellen dat het wekelijks verschijnende informatiekrantje van het dorp Het Somerens Contact heette.

Normaal zou ik mijn lezers niet met dergelijke onbenullige informatie lastigvallen, ware het niet dat ik hiermee iets wil uitleggen over een veelvuldig gebruikt fenomeen in de Nederlandse taal. Ik had het natuurlijk ook als volgt kunnen zeggen: Het betreft hier taalgebruik waarbij je NIET over het onderwerp praat, waar het eigenlijk WEL over gaat. Of: Je práát er wel over, maar het gaat er níet over.

Als ik zo was begonnen, had waarschijnlijk een groot deel van de lezers al meteen afgehaakt met het idee dat ze niet van plan waren zich verder in dergelijke vaagheden te verdiepen. Maar met het bovenstaande voorbeeld in gedachte begint het waarschijnlijk al te dagen.

Ik bedoel natuurlijk het verschijnsel **beeldspraak**: een vorm van taalgebruik op basis van een vergelijking die niet letterlijk maar figuurlijk bedoeld is: je schildert een beeld dat overeenkomt met wat je bedoelt. Hoe treffender de overeenkomst, hoe beter de metafoor. Zo kwam mij enige tijd geleden een aansprekend voorbeeld van beeldspraak onder ogen van Jos Bus. Hij gebruikte die in een van zijn digitale poëziebijdragen die hij geïnteresseerde lezers regelmatig toestuurt. Hij schreef: *De gillende forsythia knalt half maart de lente in als een soort brutaal vuurwerk*. Meesterlijk! De enige aanmerking die ik erop kan maken is, dat de forsythia, door de opwarming van de aarde zijn vuurwerk tegenwoordig al aanzienlijk eerder afsteekt.

De eigenlijke aanleiding voor mijn verhandeling over beeldspraak was een van Jos' dichtkunst-exposés, waarin hij de complete tekst publiceert van *Pastorale* van Lennart Nijgh, bij ons 'wereldberoemd' geworden door de muziek van Boudewijn de Groot, in de uitvoering van Ramses Shaffy en Liesbeth List. De tekst van dit lied is eigenlijk een en al beeldspraak.

<https://www.youtube.com/watch?v=x5cntzEZo1w>

Jos inspireert mij dus duidelijk. Ik beveel daarom zijn poëziebijdragen nog eens van harte bij jullie aan. Via een mailtje naar buswerk@gmail.com sta je op de verzendlijst en krijg je regelmatig zijn werk thuisgestuurd. Doen!

We kennen natuurlijk uit de beeldspraak de eenvoudige **vergelijking** waarin vaak het verbindingswoord *als* gebruikt wordt: zo slap als een vaatdoek, een kop als een biet, er als een haas vandoor gaan, de inhoud van de koffer stonk als een vuilnisbak.

Uit mijn jeugd in het land van Maas en Waal schiet me nu de vergelijking *Zo bot als een (h)ankhout* te binnen, waarschijnlijk dialect.

Helaas heb ik tot nu toe nergens kunnen vinden - ook niet in dialectwoordenboeken - wat een (h)ankhout is.

Bij de vergelijking wordt de vergelijkende eigenschap dus expliciet genoemd, bij de **metafoor** blijft dat meer impliciet. Die gaat een flinke stap verder dan de vergelijking. Het verbindingswoord *als* ontbreekt en de schrijver prikkelt met zijn woorden de verbeelding van de lezer. Er is meer ruimte voor interpretatie.

Een metafoor prikkelt!

Lees je in een sportverslag: 'Ajax kon nauwelijks uit de voeten op *dat knollenveld waarin de mollen zich hadden uitgeleefd*,' dan kan elke sportliefhebber zich daarvan een geheel eigen voorstelling maken. Een metafoor is dus rijker dan een vergelijking, omdat hij allerlei beelden spontaan oproept.

Iedereen gebruikt in gesprekken of geschreven teksten, al of niet bewust, wel eens metaforen. Het toepassen ervan is dus echt niet alleen voorbehouden aan tekstschrijvers en dichters, al bedienen die er zich wel veelvuldig van. Tegenwoordig worden ze ook nogal eens door de reclamejongens gebruikt. Denk maar aan bekende reclameslogans als: *Stop een tijger in uw tank* (Esso), *Interpolis. Glashelder. Proef het paradijs* (Bounty), *Melk, De Witte Motor* (Melkunie), *Even Apeldoorn bellen* (Centraal Beheer), *De gestaalde perfectie* (Mitsubishi), *Wir leben Autos* (Opel).

In de reclame wordt behalve van **verbale metaforen** ook veelvuldig gebruik gemaakt van **visuele metaforen**. In de afbeelding hiernaast bijv. worden de nieuwe Pim's koekjes en de frisse smaak van kersen in één beeld verenigd.

Een afbeelding van een sportwagen naast die van een panter wekt de suggestie dat beide vergelijkbare eigenschappen hebben die duidelijk overeenkomen, zoals snelheid, kracht en uithoudingsvermogen.

Een belangrijke voorwaarde voor een goede metafoor is dus dat hij snel begrepen kan worden. Hij mag niet te complex zijn. Je kunt een metafoor beschouwen als een soort puzzel die een beroep doet op je oplossend vermogen, maar wel een puzzel die binnen niet al te lange tijd te ontrafelen valt. Je moet er een goed gevoel bij krijgen als je de vergelijking door hebt. Zo zie ik in tv-reclames regelmatig visuele metaforen langskomen waarvan zelfs na herhaaldelijk bekijken de boodschap niet over komt. In dat geval is er duidelijk sprake van een slechte of mislukte metafoor.

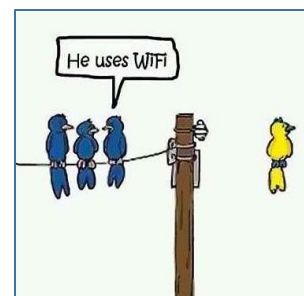
Een paar mooie voorbeelden van humoristische, visuele metaforen zijn de twee nevenstaande.

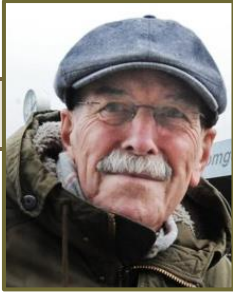
Grappig bedoelde beeldspraak heeft in een gesprek natuurlijk vaak succes. Als je beweert alcoholvrij bier niet lekker te vinden want: *Bier zonder alcohol is als een bh aan de waslijn: het beste is eruit*, heb je de lachers op je hand. Iemand die zijn *kleine teen het lichaamsdeel* noemt waarmee je in het donker je meubels kunt vinden, roept zeker het nodige gegriinnik op. En een vrouw die tegen haar vriendinnen beweert: "*Mannen zijn net computers. Het is de bedoeling dat ze je problemen oplossen, maar de halve tijd zijn ze zelf het probleem*", kan rekenen op hilarische bijval.

Ook in spreekwoorden en gezegdes wordt vaak beeldspraak gebruikt, al sta je daar niet zo bij stil. Heb je het over *Boter bij de vis* of *Uit je dak gaan* dan is het voor ieder duidelijk dat het niet letterlijk bedoeld is.

Soms is beeldspraak nauwelijks nog als zodanig te herkennen, zoals bij 'de vakantie inkorten' of 'gezien de beschikbare tijd'. We spreken dan van **afgesleten metaforen**.

We passen eigenlijk allemaal regelmatig bepaalde vormen van beeldspraak toe. Persoonlijk als zodanig gesproken vind ik het dus best de moeite waard om er eens wat extra aandacht aan te schenken. Ik hoop dus dat deze uiteenzetting voor jullie zo *klaar als een klontje* was. En dat jullie niet *op je achterste benen staan*, of *op hoge poten verhaal komen halen*, omdat ik zo nodig alwéér een taalkundig onderwerp *uit de doeken* moest doen.

Voor Jan

Een vader, een zoon

Over de dijk langs de rivier gleed zijn driewieltrapper
naar het nieuws van de dag. Trouw speller van kranten
aan de leestafel van de bieb. Daarna op koffiejacht,
een fijne neus voor de beste barista van de stad.

Hij droeg een luisteroor, getraind door de verhalen
van verslaafden en als hij sprak klonken zijn woorden
als gefilterd licht, zoals dat valt in een museumzaal.

Opeens was er de kogel en even plotseling als in
dit gedicht. Een lege stoel, een anonieme naam
op een oorlogsmonument, op glas geschreven.

De kruitdamp is nooit opgetrokken. Hij zette ramen
open, vocht voor vrede. Een leegte minder leeg
door Bach. Een zoon wordt ouder, een vader niet.

Wie belangstelling heeft voor achtergrondinformatie bij dit gedicht verwijst ik naar [pagina 43](#).

HERINNERINGEN VAN JOHN HELMONDS (60-65)

Ik, John Helmonds, heb de kweekschool van 1960-1965 bezocht en heb veel herinneringen aan deze tijd. Een aantal, met betrekking tot het lesgebeuren hierbij: Over het geheel genomen waren de lessen van goede kwaliteit, gegeven door gemotiveerde leraren.

Tekenen: Leraar **Frater Olav** had de gewoonte om over je schouder te hangen als je aan het tekenen was. Je voelde je dan erg ongemakkelijk en machteloos. Geen wonder dat het vijftje bij zijn volière Albert Tastmanzee werd genoemd.

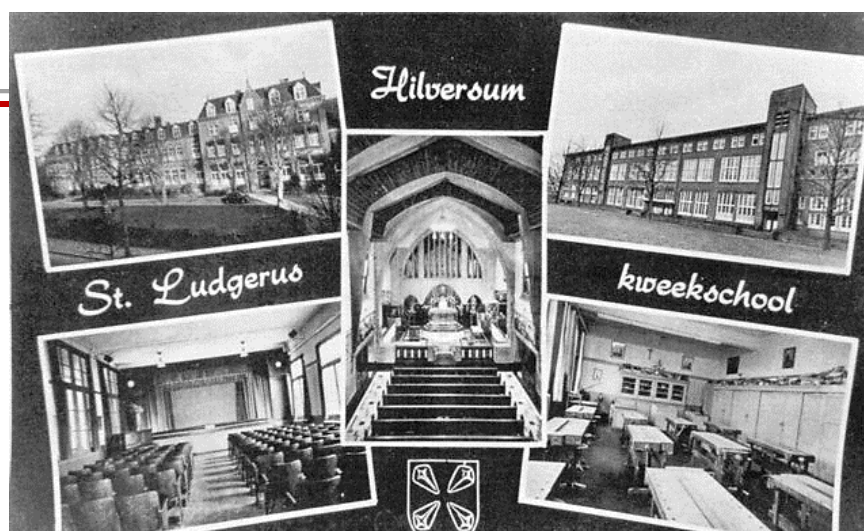
Nederlands: Hoewel **Piet Oomes**, de literator, al voor de grote vakantie afscheid had genomen, werd hij toch nog voor een jaar aangesteld om de leerlingen voor de hoofdkte te begeleiden. De romantische Piet veronderstelde de door hem geschreven boeken Nederlandse Stemmen I en II als bekend. Een herinnering aan deze, ook Bourgondiër... hij had heerlijk geluncht met Jan (Jan Wolkers) in de Haringsteeg in Utrecht en genoten van de leverworst met sandwich spread.

Geschiedenis: **frater Antoninus** met als bijnaam Mozes. De bijnaam had hij te danken aan het idee dat hij 6 Mo's had. Maar later bleek dat geschiedenis MO zes was. Hij gaf les uit eigen werk: stencils, gevuld met jaartallen en heiligen. Hij was zijn Twents accent nooit kwijtgeraakt. Als de A klas repetitie had gekregen wist de B klas wat hij ging vragen: de andere helft. Bij een onvoldoende zei hij in goed Twents: " 'k geloofniedajeeveelvanhetvakafweetman".

Engels: werd gegeven, of liever had gegeven moeten worden door **frater Cornelius**. De goede man leed aan geheugenverlies. Zo kon het gebeuren dat we op het eind van het jaar nog aan les twee moesten beginnen. Rapportcijfers werden in zijn agenda door ons ingevuld. Wie een studiebeurs nodig had, moest een 7 of 8 invullen, de rest iets lager, maar onvoldoendes kwamen niet voor. Later bleek dat het voor de congregatie financieel voordeel gaf dat hij onder een andere naam voor de klas stond.

Zang: we hadden in het, naar ik meen eerste jaar drie verschillende docenten. Een ervan was **Karel Laout**, de dirigent van het meisjeskoor Sweet Sixteen. We moesten do mi sol do en re fa la re fa re oefenen. De derde in de rij waagde het om voornamen te gaan raden en dat liep niet goed af. Zo werd J (John). Maar John kon helemaal niet zingen en dus werd na ampel overleg besloten dat Albert voor mij zou zingen. Albert zong en tikte het ritme na en John scoorde een acht! Het thuisfront snapte er niets van.

Jammer voor Albert was dat, toen hij voor zichzelf gezongen had, hij er maar een zeven voor kreeg.

Vooraf:

Alowie heeft de taak op zich genomen om als vaste medewerker met een zekere regelmaat teksten aan te leveren waarin hij historische onderwerpen aan de orde (of aan de kaak) stelt. In het vorige nummer schreef hij al een opvallende bijdrage over de vraag of Ludgerus wel een Nederlandse bisschop was.

2: DIE ANDERE KWEESCHOOL IN HILVERSUM.

Tijdens mijn studie in Hilversum heb ik me zelden afgevraagd hoe andersdenkenden dan wij katholieken, hun onderwijsopleidingen verzorgden. Natuurlijk wist ik van het bestaan van rijkskweekscholen af en vaag herinner me ook het bestaan van een rijkskweekschool in Hilversum. Maar soms zat ik in mijn gedachtenwereldje toch nog in de wereld van het rijke roomse leven. Tijdens een repetitie van het Holten Gemengd Koor kwam de naam Lex Karsemeijer, van het radiomeisjeskoor Sweet Sixteen ter sprake. Zingende krasse knarren halen wel eens herinneringen op. Mij schoot de naam van broeder Laetantius met het jeugdcentrale koor uit Vught te binnen. Gezien de samenstelling van ons koor, met mijn persoon als enige met een katholieke achtergrond, viel bij niemand het kwartje van herkenning.

Het zette me op de gedachte om mij eens te verdiepen in de geschiedenis van die andere kweekschool in Hilversum: **Rijkskweekschool Hilversum**

De **kweekschool voor onderwijzers**, kortweg de **kweekschool**, was een Nederlandse opleiding tot onderwijzer aan een lagere school (1795-1968).

De eerste kweekschool werd in 1795 opgericht in Haarlem door de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. Deze Maatschappij droeg nieuwe idealen over onderwijs uit, die waren ontstaan ten tijde van de Verlichting. Elk kind had recht op onderwijs en dat moest niet door religieuze instellingen worden verzorgd maar door de staat. Door goed onderwijs zou een kind zich kunnen ontwikkelen tot een beschaafde en deugdzame burger.

Een jongeling met ambitie voor het beroep van onderwijzer kon zich aanmelden bij een lagere school die daarvoor speciaal was aangewezen en waar hij als kwekeling begon.

Vanaf de Franse tijd (rond 1800) werden er in de Nederlanden ook normaalscholen opgericht (naar het Franse voorbeeld de *École normale primaire*).

Kwekelingen werkten overdag op een lagere school (waardoor ze meteen in hun levensonderhoud konden voorzien) en kregen in de avonduren en op zaterdag les, gewoonlijk van het hoofd der school. Na verloop van tijd konden ze examens doen en aktes halen.

Hierin werd onder meer vastgelegd dat er klassikaal les moest worden gegeven, dat onderwijzers een bevoegdheid moesten hebben om voor de klas te staan.

Deze onderwijsakte bestond uit vier rangen (waarvan de "1e rang" de hoogste was). In 1857 werd dit vervangen door twee onderwijsakten: de hulpakte en de hoofdakte.

Zo werd in 1816 werd de Nutskweekschool (gedachtengoed Maatschappij tot Nut van 't Algemeen) de eerste rijkskweekschool in Haarlem

Pas in 1861 kwamen er nog twee rijkskweekscholen bij in Groningen en Den Bosch. Met de rijkskweekscholen kreeg de overheid een actieve rol in de opleiding van onderwijzers. De kwekelingen kregen vier jaar lang een rijksbeurs om in hun levensonderhoud te voorzien.

In de jaren erna werden er op meer plaatsen in Nederland kweekscholen opgericht.

Naast de rijkskweekscholen bestonden er sinds 1857 ook instituten voor dag- en/of avondnormaallessen, normaalscholen (naar het Franse voorbeeld de *École normale primaire*). Kwekelingen werkten overdag op een lagere school (waardoor ze meteen in hun levensonderhoud konden voorzien) en kregen in de avonden en op zaterdag les, gewoonlijk van het hoofd der school. Na verloop van tijd konden ze examens doen en aktes halen.

Deze aanpak, meteen gaan werken in de praktijk, aangevuld met avondonderwijs en zelfstudie, bleef tot het begin van de twintigste eeuw bestaan, naast de kweekscholen (die juist dagonderwijs boden). Deze normaalscholen waren over het hele land verspreid, terwijl er aanvankelijk maar een beperkt aantal kweekscholen was.

Zo'n normaalschool was de lagere school aan de Jonkerweg 1 die in 1898 voor dit doel was gebouwd.

In 1909 werden er in Hilversum aan de Huygensstraat *rijksnormaallessen* gegeven aan aanstaande onderwijzers, zowel 's avonds als overdag. Uit gemeentelijke stukken blijkt dat er vaak gebrek aan van alles was: bankjes, schragen, schoolborden, ook aan lokalen.

Er werd geregeld verhuisd: Badhuislaan, Violenstraat en Neuweg. Burgemeester en wethouders hadden het er maar druk mee. Toen de avondlessen in 1923 vervielen, bleef de *Rijksdagnormaalschool* over.

In 1914 had het Ministerie van Onderwijs er al op aangedrongen om een rijkskweekschool in

Hilversum te beginnen mits er voor deugdelijke huisvesting werd gezorgd. Daar gingen vele jaren overheen, maar uiteindelijk kon wat toen nog de Rijksdagnormaalschool heette, zijn intrek nemen in de villa Witten Hull aan de Oude Enghweg.

Per 1 september 1924 heette de *Hilversumse Rijksdagnormaalschool* officieel *Rijkskweekschool*.

Op de voorlopige lijst van leerlingen stonden 28 namen (11 jongens en 17 meisjes).

De school was al in de eerste week van 1924 van start gegaan. In de villa Witten Hull was enkele dagen voordien nog geen meubilair voorhanden. Dat heeft absoluut enige improvisatie vereist. De pionierstijd moet voor de eerste leerlingen wel een prettige en ontspannen periode zijn geweest. In de ruime villa met prachtige tuin kregen ze bijna privéles van een aantal vakleerkrachten, waaronder Jelle Troelstra (zoon van de politicus) het tekenonderwijs verzorgde.

Problemen met de huisvesting.

De beslissing over een definitieve vestiging van de school zou enkele jaren duren. Een villa aan de Neuweg kwam ter sprake, maar die maakte plaats voor de bouw van een protestants-christelijke lagere school.

Het gebouw van de voormalige lagere school aan de Jonkerweg 1 zou in 1929 de definitieve plek worden.

In 1939 werd de school opgeëist als mobilisatieonderkomen voor de Nederlandse soldaten. Toen dat voorbij was, namen leraren en leerlingen weer hun intrek in de school en konden de

lessen weer gewoon doorgaan. Eén leraar was lid van de NSB. Maar, schrijft een oud-leerling, hij was niet gevaarlijk.

In diezelfde periode meldde een aantal Hbs'ers met eindexamen zich bij de kweekschool om te voorkomen dat zij voor de Arbeitseinsatz naar Duitsland moesten. Als je doorleerde, kreeg men namelijk dispensatie.

Aan die betrekkelijke rust kwam een einde na donnesdag van 5 september 1944. Overal werden scholen geconfisqueerd om extra Duitse troepen onder te brengen. Ook de Hilversumse Rijkskweekschool moest eraan geloven. Schoolmaterialen werden in allerijl in veiligheid gebracht in de villa's Sterrelaan 27 en 29.

Ook het geraamte uit het biologielokaal werd op een handkar vervoerd.

Grote hilariteit was er op straat bij het zien van die macabere optocht. Na de oorlog, toen alles weer moest worden teruggebracht, liet een leerling per ongeluk 'ijzeren Hein' uit zijn handen glippen. Daar lag Hein met gebroken nek, niet meer te gebruiken.

Oud-leerlingen beschrijven deze periode als een bijzondere tijd, omdat je knus bij elkaar zat in kleine ruimtes, 46 leerlingen verdeeld over vier klassen.

De laatste oorlogswinter bracht kou, honger en spanning met zich mee. Handenarbeid leraar Houtman, die in het verzet zat, werd voor zijn huis door de Duitsers doodgeschoten. In het huis van een jongen die nooit vrienden mee naar huis mocht nemen, bleken tijdens de oorlog onderduikers te hebben gezeten.

Na de bevrijding namen Canadese soldaten het schoolgebouw tot eind 1945 in beslag.

In 1946 liep directeur van de Rijkskweekschool in Hilversum de deuren van de Rijksgebouwendienst in Den Haag plat met verzoeken om 'zijn' school weer bewoonbaar te maken.

Pas in september 1950 kon er aan de **Jonkerweg 1** weer les worden gegeven.

In september 1957 ging de vijfjarige opleiding van start, met de opleiding tot volledig bevoegd onderwijzer (hoofdakte) als vast onderdeel.

In 1961 knapte de school met 275 leerlingen uit zijn jasje. Op 7 maart 1963 was de aanbouw aan de Jonkerwegzijde een feit en werd school uitgebreid met twee leslokalen en een multifunctionele ruimte. Bovendien werd de gymzaal aangepast aan de eisen van de tijd.

In de jaren zestig deed de democratisering zijn intrede, met alle gevolgen van dien voor het onderwijs en de verhoudingen binnen de kweekschool. Leerlingen werden studenten en docenten werden met de voornaam aangesproken. Er werd volop gediscussieerd en geprotesteerd.

Met de komst van de Mammoetwet in 1968 werd de onderwijsinstelling in Hilversum omgedoopt tot Rijks Pedagogische Academie (RPA). Er kwam een havotop-afdeling bij, de zogeheten eerste leerkring. Het had een grote toestroom van meisjes tot gevolg.

Studenten van de Hilversumse RPA liepen eind jaren zeventig te hoop tegen het beleid van de liberale onderwijsminister Arie Pais. Op het pleintje voor C&A hielden ze openbare lessen als protest tegen verhoging van het collegegeld van 650 naar 750 gulden.

Een Hilversumse ex-wethouder schreef een verontwaardigde brief naar B en W over een PvdA-verkiezingsbiljet op de binnenzijde van een raam van de school. Deze school staat bekend als zeer rood. Verkiezingspropaganda op rijksgebouwen door ambtenaren gaat ver over de schreef. Ondertussen had het klassikaal onderwijs plaatsgemaakt voor projectonderwijs. De belevingswereld van het kind kwam centraal te staan. Dat alles had ook gevolgen voor het onderwijs op

de kweekschool. Er werd in groepen gewerkt. Lesstof werd zelf verzameld en het maken van werkstukken was aan de orde van de dag.

Ook deden nieuwe studierichtingen hun intrede, zoals onderwijsinformatica, onderwijsvernieuwing, het jonge kind en het kind met afwijkend gedrag. De RPA in Hilversum deed volop mee. Dankzij goede contacten met Philips kwamen twaalf computers beschikbaar, die op de zolder van de school werden geïnstalleerd. In samenwerking met docenten werden lespakketten voor het basisonderwijs ontwikkeld, die via schooltelevisie en schoolbegeleidingsdiensten werden aangeboden.

Zo ontstond in opdracht van de NCRV de serie 'De computer kom je overal tegen'. Ook voor de Postbank werden lessen gemaakt rond het thema 'Omgaan met geld moet je leren', waarbij informatietechnologie een belangrijke rol speelde.

Op een aanvankelijke toename van studenten volgde al gauw een sterke afname. Veel afgestudeerde kwekelingen kwamen niet aan het werk. Dit was niet alleen in Hilversum het geval, het was een landelijk gegeven.

Het ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschappen besloot dat in 1984 gefuseerd moest worden met de RPA in Amersfoort. Per 1 augustus 1984 werd de nieuwe naam Rijks-Pabo Midden Nederland.

De havo-top afdeling, bestaande uit 77 leerlingen, werd opgenomen in de nieuwe havo-mbo-opleiding van scholengemeenschap Academie de Hoogh aan de Vermeerlaan in Hilversum. Die leerlingen bleven nog een jaar, in het voor sloop gereedstaande gebouw, aan de Jonkerweg.

Op 1 juli 1985 viel definitief het doek.

Jonkerweg 1 Hilversum medio 2022

Met dank aan: Geschiedenis van het openbaar kweekschoolonderwijs in Hilversum Van Rijksdagnormaalschool tot Rijks Pedagogische Academie van Paula van den Berg en Jos De Ley.

woorden schieten te kort
om de afschuw uit te drukken
toch een poging
met muzikale omlijsting
een gedicht van Wislawa Szymborska

Hans de Winther (61-66)

**факт есть только факт,
если Кремль его опроверг**

(Oekraïns gezegde)

(Een feit is pas een feit, als het Kremlin het heeft ontkend!)

<https://www.youtube.com/watch?v=ihMnBq86nD8>

Pablo Casals, Song of the Birds, op cello Camille Thomas

Op 6 maart jl. begon in het Concertgebouw in Amsterdam een benefietconcert met deze melodie. Het is een bewerking van een Catalaans liedje door Pablo Casals. Een protest van Pablo tegen het Franco Regime.

Tijdens dat indrukwekkend concert traden verschillende bekende musici uit Oekraïne op.

<https://www.youtube.com/watch?v=1TJvJXyWDYw>

Rachmaninoff, pianoconcert nr.3, Anna Fedorova, Oekraïne.

Het Westen stond erbij en keek ernaar.

*Het ene na het andere gebied werd opgeslokt
Het Westen stond erbij en keek ernaar
De ene na de andere oligarch strooide met poen
De Zuidas stond ze bij en keek ernaar*

Rusland heeft een naam op het gebied van paranoïde leiders. De bekendste tot nu toe was Stalin. Gevreesd moet worden dat 'Poetler' hem in dat opzicht gaat overtreffen. De schade die door zulke figuren is aangericht, valt met geen pen te beschrijven.

De aandoening bij Poetin schijnt te zijn ontstaan na de val van de Muur. Aanleg voor gevaarlijke afwijkingen schijnt hij altijd te hebben gehad. Met tegenstanders wordt korte metten gemaakt. Die worden simpelweg uit de weg geruimd. Waar ze zich ook bevinden. Voor de vorm van de afwijking die nu waarneembaar is moet nog een term worden uitgevonden.

*Met bruto geweld sloopten de Russen hun bureaus
Het Westen stond erbij en keek ernaar
Graf geschut dreef vluchtelingen over grenzen
Het Westen stond erbij en keek ernaar*

'Ура на поставку много нефти и газа. By the way, с наилучшими пожеланиями от Ben van Beurden.'

Al tientallen jaren wordt door het Westen belegd in Russische staatsobligaties. Mijn eigen ABP was er ook niet vies van. Het land gebruikte de opbrengst om uit te groeien tot een gigantische militaire supermacht. De transitie naar duurzame energie werd o.a. in Europa naar de achtergrond geschoven. De afhankelijkheid van Russische brandstoffen groeide en groeide. Poetler moet verbaasd zijn geweest over zoveel naïviteit. Als zijn veroveringsplannen niet verlopen zoals hij wil, dreigt hij met het monster van de kernwapens.

https://i.etsystatic.com/13984062/r/il/318e0a/1609941364/il_794xN.1609941364_1xep.jpg

<https://www.youtube.com/watch?v=1B2tXs8CX6I&list=RD6zzWnxuQPWI&index=2>

Rachmaninov, Concerto nr.2, deel 1 Khatia Buniatishvili – Oekraïne

L'histoire se répète.

Rusland heeft een traditie van gruwelijke conflicten met zijn buurlanden. In Tsjetsjenië, Georgië, de Krim, Syrië en Oekraïne liggen de onuitwisbare sporen voor het grijpen. Miljoenen inwoners uit genoemde landen hebben hun land met pijn in het hart verlaten.

Niemand uit de vrije wereld die op enigerlei wijze heeft toegestaan om Poetler de tijd en ruimte te geven zijn snode plannen uit te voeren, kan volhouden dat hij nooit kennis heeft genomen van beruchte voorbeelden uit de geschiedenis die een sterke overeenkomst vertonen met het huidige gedrag van de Russische dictator. Hoelang heeft Herr Hilter niet de tijd gekregen om zijn kwaadaardige, desastreuze plannen ten uitvoer te brengen. Al in 1932 grijpt Hitler de kans om zijn tegenstanders definitief uit te schakelen. Bijna dertien jaar heeft het geduurd voordat het afschuwelijke nazimonster zich gewonnen gaf. Frappant zijn de overeenkomsten met de huidige situatie. Poetler scheldt de president van Oekraïne uit voor neonazi Jood. Hij wil zo snel mogelijk Oekraïne denazificeren. Hoe gestoord kun je zijn.

'Enkele mensen'

Wisława Szymborska

(Uit: Einde en begin ' verzamelde gedichten p 339)

Enkele mensen op de vlucht voor enkele mensen.
In een of ander land onder de zon
en enkele wolken.

Ze laten achter wat van hen is, een of ander alles,
bezaaide velden, enkele kippen en honden,
spiegeltjes waarin nu het vuur zich spiegelt.

Ze hebben kruiken en bundels op hun rug,
elke dag leger, elke dag zwaarder.

In stilte voltrekt zich iemands niet meer verder kunnen,
onder kabaal iemands wegrissen van iemands brood
en iemands schudden aan zijn dode kind.

Voor hen ligt een of andere weg die nooit de goede is,
altijd de verkeerde brug
over een rivier die vreemd roze kleurt.
Ergens in de buurt schoten, dichterbij of verder weg,
in de lucht een of ander vliegtuig dat wat rondcirkelt.

Een soort onzichtbaarheid zou hier van pas komen,
een grauwe steenachtigheid,
of nog beter een soort nergens-zijn
voor enige tijd, kort of misschien lang.

Er zal nog wel iets gebeuren, alleen waar en wat.
Iemand zal hun tegemoetkomen, alleen wanneer en wie,
in hoeveel gedaanten en met wat voor bedoelingen.
Als hij kan kiezen,
wil hij misschien geen vijand zijn
en zal hij hen in een of ander leven laten.

<https://www.youtube.com/watch?v=O9Sanlc6MoU>

Cover 'Imagine' (John Lennon) A message to stop The Russian-Ukraine war

Bericht uit de Provence (13)

van Jos Bus ('63 - '66)

Wow (1)! Het is me duidelijk geworden dat de interesse bij de Ludgerianen van de jaargangen 1959 – 1970 voor de poëzie al zó groot is dat nóg een poëziemail - van mijn bijvoorbeeld - voor hen teveel van het goede, dus overbodig is. Het is dus een goed teken dat slechts één (1, one, un, ein) oud-Ludgeriaan-klasgenoot reageerde op mijn aanbod in de vorige H3 om 1 à 2 keer per week verrast te worden met een ingekleed/toegelicht gedicht. Hem heb ik inmiddels aan de schare toegevoegd.

Het zou natuurlijk ook mogelijk kunnen zijn, dat de H3 minder goed gelezen wordt dan de redactie en de redacteurs hopen. Ach, ik schreef Harrie al eens dat wij dit werk gewoon voor ons eigen plezier doen en daar moeten we onze genoegdoening uit halen, niet uit de hoeveelheid reacties of likes.

Nederland werd de afgelopen tijd in een zeer korte tijdspanne schrik aangejaagd en schade bezorgd door maar liefst vier (4, four, quatre, vier) alfabetische stormen, van Corrie (sorry!) via Dudley en Eunice tot en met Franklin. Wow (2)!

In diezelfde wonderige weken las ik onder rustiger omstandigheden hier het boek *Het Lied van de Mistral* van de Franse schrijver Olivier Mak-Bouchard. Het is zeker niet de literaire of stilistische kwaliteit die me nu over dit boek doet schrijven. De reden dat ik het boek las was dat het zich in mijn regio van de Provence afspeelt, in de **Luberon** (geen accent!) wat in ieder geval veel geografische herkenning én enige verrassing opleverde.

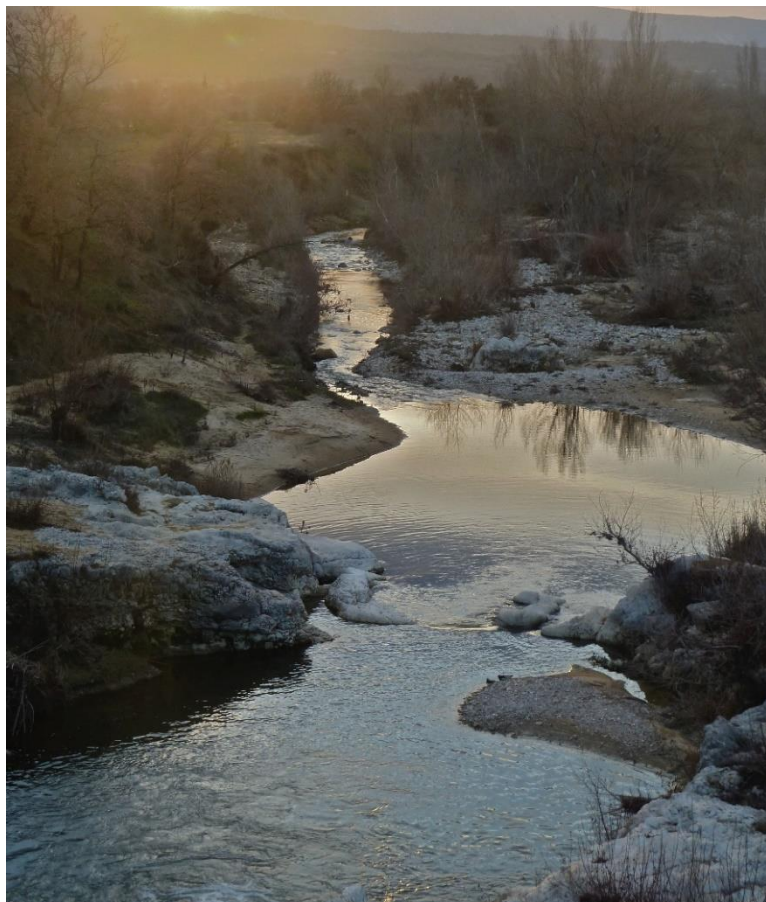
ven. De Aarde geeft het gebied de **kalksteen** cadeau: sterk, wit, geeft nuttige en mooie platte stenen voor muurtjes en terrassen voor de boeren en *bories* voor de herders. Het Vuur geeft met zijn vlammen aan de kliffen en de wanden van het

In de proloog treffen we de volgende legende: de Schepper neemt na zijn zesdaags geschap een dagje rust. Kan ie nog eens rustig nadenken over zijn karwei: alles oké zo? Hmm, er is een lichte aarzeling. Er kan nog wel een schepje bovenop: ergens een klein paradijsje erbij? Hij heeft wel een plekje op het oog en vraagt de Vier Elementen om daar een extraatje aan te ge-

kalksteen het purper, het scharlaken, het topaasgeel, robijnrood, het petroleumblauw, hij geeft het **oker**.

Het Water heeft even niks, er is daar geen water; de zee en de grote rivieren liggen te ver weg en de kleine stroompjes hebben grindbeddingen en watergaten. De knoop wordt doorgehakt:

alle regen die valt tussen die berg en de Mont de Lure moet komen samenstromen in een en dezelfde rivier, achtentachtig kilometer lang: de **Calavon**. Alle dagen van het jaar zal ze onbeduidend of droog blijven, maar bij noodweer zal ze zwellen tot een woeste stroom.

*Calavon onder de Romeinse Pont Julien.
- winters beeld -*

De Lucht tenslotte heeft zijn cadeau al snel klaar, hij schenkt de **Mistral**, geboren in een grot, een onhandelbaar kind, brutaal, met *rafales* van over de 100 kilometer per uur: hij gaat de streek uit zijn kleren waaien, hij zal de wolken op de vlucht jagen: met hem schenkt de Lucht een immer blauwe hemel, een stralend licht en schitterende kleuren.

De Schepper voelt zich genoodzaakt aan het laatste cadeau een restrictie te verbinden: de mensen zouden krankzinnig worden van die eeuwige wind. Dus alleen als de wolken boven de *Mourre Nègre* - het hoogste punt van de Luberon - willen blijven hangen, mag de Mistral zijn gang gaan, maar nooit langer dan 1, 3, 6 of 9 dagen achtereen.

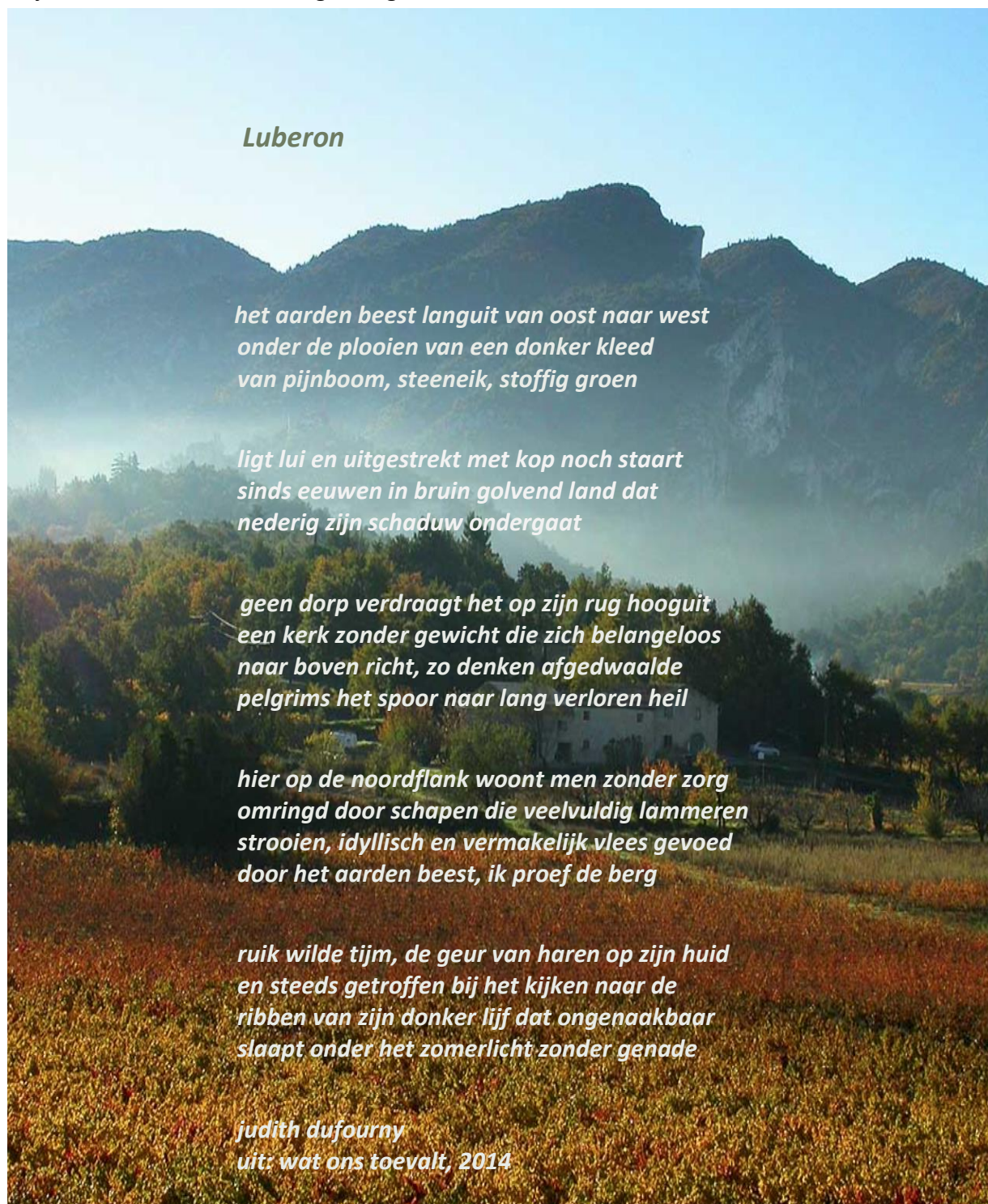
En zo was er de Luberon, met zijn kalksteen, oker, Calavon en Mistral.

In 1977 werd het gebied uitgeroepen tot *Parc Naturel Régional du Luberon*. In 2004 werd het gebied toegevoegd aan de Wereldlijst van Geoparken van de UNESCO, waarvan er inmiddels 169 in de wereld, waarvan 81 in Europa. Geologisch werelderfgoed dus.

Bijna alle boeken en sites over de Luberon leggen de nadruk op *le Petit Luberon* tussen Cavillon (even ten oosten van Avignon) en Apt, een half auto-uur verder oostwaarts. Dit gedeelte is ook het meest toeristisch vanwege dorpen als Lacoste, Menerbes, Bonnieux, en Gordes en Roussillon verder ten noorden in het Plateau de Vaucluse. De enige doorgang in het gebergte is de beroemde *Comble* tussen Apt en Lourmarin.

Verder oostwaarts verandert het landschap, de *Grand Luberon* duldt op zijn machtige ribben nog maar drie kleine plaatsjes, waaronder Auribeau vanwaar je de 1125 meter hoge *Mourre Nègre* kan bereiken. Aan zijn voeten maakt de fruitteelt inmiddels plaats voor andere agrarische activiteiten zoals verbouwen van graan, zonnebloemen, meloenen en pompoenen, we zien een toenemende hoeveelheid lavendel en natuurlijk veel schapen. De plaatsjes zijn minder 'rijk', eenvoudiger, maar nog steeds zeer aantrekkelijk.

Mijn Judith schreef er het volgende gedicht over:

Zijn we toch weer even bij de poëzie aangeland. Een beschrijvend liefdesgedicht, naar de realiteit geschilderd in woorden.

À la prochaine!

Wie zich alsnog bedenkt: stuur je mailadres als je mijn poëziemails wilt ontvangen aan buswerk@gmail.com

KUNSTFIETSEN 1

JAN VERHEIJEN

VANWEGE HET MOOIE LENTEWEEER BEN IK EEN LEKKER EINDJE GAAN FIETSEN. WILLEM EN MERET OPPENHEIM, OUDE KUNSTVRIENDEN, HADDEN ME UITGENODIGD EN ZE ZATEN ME IN HUN RIANTE TUIN AL OP TE WACHTEN.

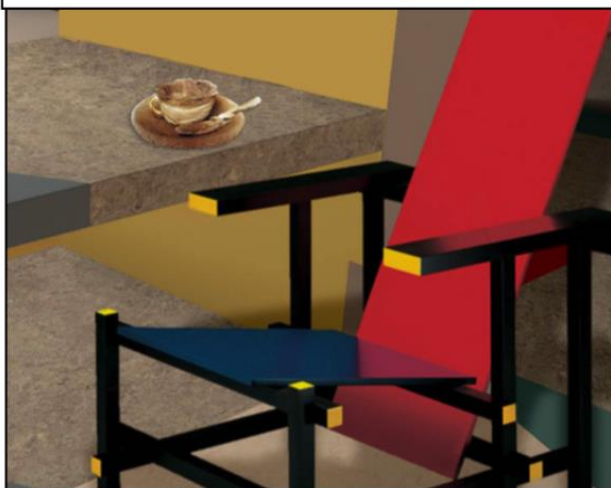

HUN KINDEREN HADDEN EEN LEUK KONIJN IN EEN WEL HEEL BIJZONDER LUXUEUS HOK.

MERET VROEG OF IK TREK HAD IN 'N KOPJE THEE EN DAT GING ER NA ZO'N LANGE FIETSTOCHT NATUURLIJK WEL IN.

NADAT JE MEER DAN EEN UUR IN EEN VAN HUN STOELN HEBT GEZETEN, BEN JE WEL RIJP VOOR DE FYSIOTHERAPEUT...

EN OVERAL LATEN ZE GEREEDSCHAP RONDSLINGEREN.

OPEENS KWAMEN DE KINDEREN BINNEN MET EEN VARKEN. DAT VOND MERET GEEN PROBLEEM, MAAR EERST DIENDE HET SPEELGOED VAN DE TAFEL WORDEN OPGERUIMD.

HUN HULP VEEGDE DE VARKENSSTRONT EEN-
VOUDIG ACHTER HET BEHANG...

... EN IK MOCHT KIEZEN TUSSEN ALLERLEI
SOORTEN GEBAK BIJ DE THEE. DAT KON IK
LITERAARD WEL WAARDEREN.

VAN BANKETBAKKER OLDENBURG!

DE EETLUST VERGING ME ECHTER SNEL
TOEN IK HUN SCHEMERLAMP HAD GEZIEN...

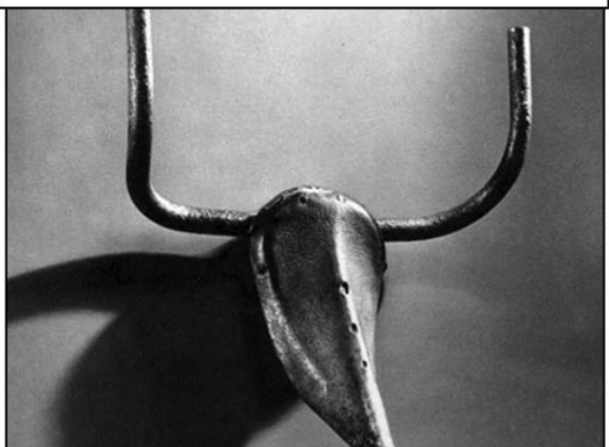
MERET VROEG NOG OF IK LIEVER EEN
KOPJE SOEP HAD, MAAR DIE WAS UIT BLIK.

DAT WAS SCHRIKKEN TOEN DE BUURMAN
INEENS UIT DE KRUIPRUIMTE OPDOOK...

IK WILDE SNEL NAAR HUIS, MAAR ... MIJN
FIETS BLEEK GESTOLEN!

ALLEEN HET ZADEL EN HET
STUUR LAGEN NOG OP DE STOEP!

KUNSTFIETSEN 2

JAN VERHEIJEN

OMDAT TIJDENS EEN BEZOEK AAN KUNST-VRIENDEN MIJN FIETS GESTOLEN WAS, BEN IK MAAR NAAR CAFÉ DE BEANERY GELOPEN OM BIJ TE KOMEN VAN DE SCHRIK.

BINNEN WAS 'T ENORM DRUK. HET LEEK WEL OF ALLES GRATIS WAS. NET IETS VOOR MIJ! IK HEB ME DUS MAAR ACHTER DE RIJ AANGESLOTEN.

WIE GEEN CORONA-APP KON LATEN ZIEN, MOEST IN DE HOEK STAAN!

ZE KEKEN HEEL SCHULDIG VOOR ZICH UIT, DAT WEER WEL!

IK NESTELDE ME IN EEN ONOPVALLEND HOEKJE EN VROEG DE SERVEERSTER OM 'N FLESJE KOULD BIER.

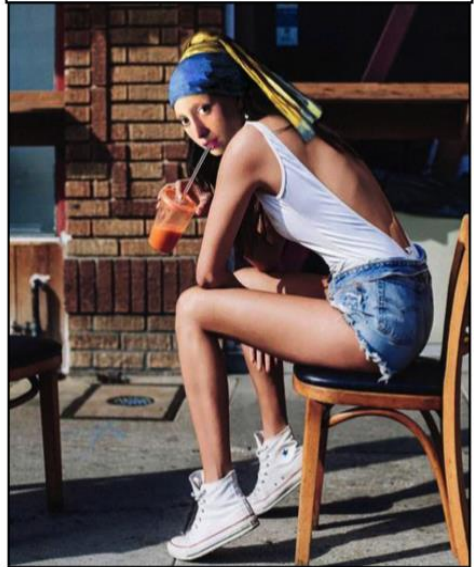
ZE BRACHT TWEE BLIKJES, DE FLESSEN BLEKEN OP.

BIJ DE SUPERMARKT HEB IK ME ER LATER NOG EEN PAAR BIJGEHAALD.

BUITEN ZEI 'N MEISJE DAT ZE IEMAND MET MIJN FIETS HAD GEZIEN.

BIJ HAAR VOOR 'T HUIS STOND WAT ER NOG VAN OVER WAS...

DAAR KON IK NATUURLIJK NIETS MEER MEE, DUS BESLOOT IK ZONDER FIETS TERUG TE GAAN. BEN GELUKKIG GOED VERZEKERD.

IK RIEP 'N TAXI, DE BESTUURDER LEEK ECHTER NIETS TE HOREN. HIJ ZAT ALSMAAR STOM VOOR ZICH UIT TE STAREN.

ERGENS BEGREEP IK DAT OOK WEL...

DAAROM BEN IK DAT HELE EIND MAAR GAAN LOPEN.

Toelichting van Herman Verweij bij het gedicht **Een vader, een zoon** op blz. 26

Aan het gedicht **Een vader, een zoon** kleeft een verhaal dat meerdere hoofdstukken kent. Eerst was er de lange vredeswandeling die ik in 2010 maakte.

Nadat ik het 'Nationaal Park de Hoge Veluwe' had doorkruist, passeerde ik 'de WoesteHoeve'. Vooral bekend van een van de jeugdboeken van Carel Beke met Pim Pandoer als grote held. Aldaar werd ik getroffen door een gedicht van **Dietrich Bonhoeffer**. Het staat op een oorlogsmonument ter nagedachtenis aan tientallen Nederlanders die hier bij een wraakactie door de Duitsers zijn doodgeschoten.

Ik nam wat foto's van het monument, een glazen plaat met daarop de namen van de gefusilleerden.

Dan na thuiskomst, weken later, ontmoet ik bij de plaatselijke bibliotheek Jan, een goede bekende. Samen voerden we actie tegen neutronenbom en kruisraketten. Dat schept een band. We raken aan de praat, ik vertel over het gedicht Van Bonhoeffer en de plek waar ik het heb zien staan.

Ik lees van zijn gezicht dat het hem ontroert. Terloops merk ik op dat ik het monument ook heb gefotografeerd. 'Weet je...', begint Jan, '...op de glazen plaat staan namen, ook die van mijn vader. Ik was tien toen hij daar is doodgeschoten als represaillemaatregel van de Duisters.'

Door dit voorval is onze band hechter geworden. Vaker zagen we elkaar, meestal bij de bieb, waar hij dagelijks even binnenwipte. Net voor Kerstmis 2021 is hij vrij plotseling overleden.

WAAROM?

De 'Waarom'-vraag is een uiting van nieuwsgierigheid, maar helaas vaak ook die van onmacht, frustratie of totaal onbegrip. Zoals op bijgaande *vintage* affiche. Tijdens het lezen van mijn ochtendkrant bekwam mij dezelfde vraag:

Waarom ontwikkelen sommige mannen van die vreselijke hobby's?

En tegelijkertijd: hoe komt het dat deze mannen zo'n grote aanhang hebben, zo veel volgers, zo veel knipmessen, bereid om al hun wensen te vervullen en bevelen op te volgen?

Waarom niet gewoon een bos van bonsai aangelegd?

Waarom niet gewoon een folly in de tuin gemetseld?

Waarom niet gewoon een mancave ingericht met duizenden films en lp's?

Waarom niet gewoon een zolder met een modelspoorwagengeduld?

Waarom niet doodgewoon een horrorfilm geregisseerd?

Waarom niet doodgewoon een bovenkamer met de tinnen slag bij Waterloo?

maar

Waarom een echte oorlog ontketenen?

Waarom raketten op ziekenhuizen, markten, woonwijken?

Waarom niet een bom op hun eigen minderwaardigheidscomplex?

Waarom een bovenkamer met grootheidswaanzinloos geweld?

Waarom niet zelf dood

gewoon

JOS BUS (63-66)

door Frits Le Roux (62-67)

Na aanvankelijk mijn verhaal in het vorige nummer afgesloten te hebben, bleef het door mijn hoofd spelen. Ik heb daarom besloten voorlopig nog even door te gaan.

KILL DE KERSTMAN (6)

Wat voorafging:

Als chef van een gerenommeerd warenhuis kwam Gerald B. Janszoon in de problemen. Hij werd op non-actief gesteld. Maar hij hield de eer aan zichzelf en nam ontslag. Via zijn vrouw Ingrid, die bij hun dochter in Duitsland verbleef, kwam hij erachter dat de actie van Kill de Kerstman op hem was gericht. Zijn vroegere studievriend Markus, van wie hij ooit Ingrid had afgepikt, zat achter het plan. Na enkele telefonische contacten leidde Markus hem op slinkse wijze naar een ontmoeting in het Gaasperpark. Daar vernam Gerald van hem dat Ingrid wilde dat hij bij de firma zijn ontslag zou nemen. De 'Kill de Kerstman' actie was daarvoor opgezet. Het actieplan voorzag er ook in dat Gerald in de Reijgershof zou belanden: een spiritueel centrum aan de rand van het Gaasperpark. Daar had Markus voor enkele dagen het 'vijverhuisje' voor hem gehuurd, waarin hij zich zou moeten bezinnen op zijn huwelijk.

Nadat Gerald zich had gerealiseerd dat zijn vrouw betrokken was bij wat hem was overkomen, wilde hij haar bellen. Hij zou met de deur in huis vallen en haar vragen hoe ze ertoe was gekomen hem op deze manier onder druk te zetten. Maar hij bedacht zich. Dat Ingrid zomaar was meegegaan in het 'Kill de kerstman' plan kon hij maar moeilijk geloven. Ook dat hij bij de firma weg moest om zijn huwelijk te redden, kon hij niet plaatsen. Wat moest hij haar vragen? Hoe moest hij zich opstellen? Gerald zocht vertwijfeld naar Ingrids beweegredenen om hem tot ontslagname te dwingen. Maar na lang dubben vond hij geen enkele houdbare verklaring voor haar handelen. Wel kwam hij tot de conclusie dat zijn vrouw al vele maanden met Markus contact moest hebben, misschien al wel jaren. Dat hij daar helemaal niets van had geweten, schokte hem en gaf hem te denken.

Gerald schonk zich traag een glas whisky in uit de fles die Ingrid met zijn spullen in het huisje had laten brengen. Het was een single malt van zijn favoriete merk. Met het glas in de hand drentelde hij ongemakkelijk door het kleine woonvertrek. Af en toe stond hij stil bij het raam dat uitkeek op de vijver. Tal van gedachten schoten door zijn hoofd. Het kon heel goed zijn dat hij de laatste jaren in zijn huwelijk toch te kort was geschoten. Nadat hun dochter de deur uit was gegaan, leefde hij vooral zijn eigen leven. Maar hetzelfde deed Ingrid ook! Haar theesalon XXL was haar lust en haar leven. Misschien had ze Markus daar wel weer ontmoet! Waarom had ze nooit over Markus gepraat? En waarom had ze juist hem gevraagd een plan voor haar te bedenken? Gerald piekerde zich suf. Hij mocht ervan uitgaan dat Ingrid al tijden met gedachten rondliep die ze niet met hem wilde of kon delen. Dat, en dat hij niet had geweten dat ze in contact stond met haar vroegere geliefde, kon hij bijzonder slecht verdragen. Maar tegelijk besefte hij dat hij beter nog even kon wachten met zijn vrouw te bellen. Hij moest eerst zijn gedachten op een rijtje zien te krijgen. Doch na het tweede glas whisky pakte hij toch zijn smartphone en activeerde hij haar nummer.

“Ik verwachtte je telefoontje al. Markus heeft me zojuist gebeld. Ik ben blij dat je daar nu zit. Ik maakte me al zorgen!”

“Zorgen!?”

“Ja! Ik heb Markus zijn gang laten gaan. Maar ik vraag me nu af of dat wel zo goed was. En daarbij: hoe moet het nu verder met ons?”

“Dat zou ik ook wel willen weten!”

“Dat geloof ik best! Maar het daarover hebben komt nu slecht uit. Je dochter is aan het bevalen. Ze heeft weeën en de taxi komt zo om haar naar het ziekenhuis te brengen. Je wordt opa. Dat is wat nu telt. Daarna krijgen we tijd genoeg om te praten, want terug naar de firma ga je toch niet meer? Of wel soms?”

“Daar ben ik nog niet zo zeker van. De jurist van de vakbond is er mee bezig.”

“Er wordt geroepen, ik moet weg. Ik bel je zodra je kleinzoon er is. Het lijkt me trouwens beter als je naar Köln komt. Denk daar maar over na. Tot gauw, en een zoen.”

Een tijdlang bleef Gerald stil voor zich uitkijken. Ingrid liet doorschemeren dat ze in de plannen van Markus misschien te ver was meegegaan. Maar spijt leek ze er niet van te hebben. Terloops had ze vermeld dat hun dochter Marga een zoon zou krijgen. Dat het een zoon werd, wist hij nog niet. Hij schonk zijn glas opnieuw vol en dacht aan zijn dochter die met een Duitser was getrouwd. Was hij als vader ook niet te kort geschoten? Was hem bij haar opvoeding ook niet van alles ontgaan? Net zoals kennelijk bij Ingrid! Gerald vroeg zich af waarom hij nu opeens twijfelde aan zijn beoordelingsvermogen. Waar was de man gebleven die nog onlangs trots voor zijn vitrinekast naar kleurige vlinderstrikken had staan kijken? Hij voelde zich toen een gezegend burger die op de golven van de welvaart een zeer verstandige koers had gevaren. Gerald zuchtte een paar keer diep. Opnieuw schonk hij zijn glas vol, nu tot op de rand. Hij wist dat hij een snelle carrière had gemaakt bij de firma. Dat had hem aanzien en een goed inkomen bezorgd. Hij dacht met weemoed aan zijn jaarlijks snoepreisjes naar de vele internationale beurzen, vaak in gezelschap van Ingrid. Gerald wilde er niet aan denken dat hij zijn opgebouwde verworvenheden moest opgeven. Ook kon hij een leven zonder de vrouw die hem vele jaren met trots had gevolgd niet voorstellen. Dezelfde vrouw wilde nu dat hij veranderde! Wat had hij verkeerd gedaan, waar was het mis gegaan? Hij gaf toe dat hij soms wat egoïstisch was en ook dat hij in Ingrids ogen vaak te rechtlijnig dacht. Maar dat daarmee haar huwelijksgeluk verdween en te looringing, had hij nooit meegekregen! Dat, en het feit dat ze nooit met hem over Markus had gesproken, zat hem meer dan verschrikkelijk dwars. Hij zuchtte: hij moest kennelijk veranderen, maar hoe?

Gerals hoofd tolde, de whisky had zijn gedachten in een draaikolk doen belanden. Moeizaam kwam hij overeind en moest zich aan een stoel vastgrijpen om niet te vallen. Hij stommelde naar de koelkast en graaide daarin naar iets eetbaars. Grinnikend constateerde hij dat hij niet vaak zo dronken was geweest. Hij at van de worst en de kaas en probeerde zich voor te stellen hoe het was om alleen door het leven te moeten. Kon hij dat wel aan? Kon hij in zijn eentje een nieuw begin maken? Weer grinnikte hij, maar nu boosaardig. Hoe was het zover gekomen? Als hij dat precies zou weten, kon hij iets ondernemen of misschien zelfs wraak nemen.

De klopp op de deur ontging hem, maar bij de tweede bons kreeg Gerald door dat er iemand bij de deur moest staan. Zigzaggend langs stoelen en zich vastklemmend aan de deurpost deed hij open. Hij keek in het gezicht van een glimlachende Markus.

“Wat moet je hier?!”

“Je uitnodigen voor het feest dat hier op kerstavond wordt gevierd.”

Markus deed een poging binnen te komen, maar Gerald hield hem tegen.

“Feest!!! Wat lul je nu! Vrolijker als nu kan het toch niet meer worden!! Donder op! Wegwezen jij!!” En met een forse duw drukte hij Markus achteruit en smeede de deur in het slot.

Als hij dat niet had gedaan, had hij gezien dat Markus van de stenen trap naar beneden viel en hard op de grond terecht kwam.

“Feest!! Hoe komt die arrogante lul erbij! Een intrigant is het!”

Stommelend en vloekend zocht Gerald zijn weg door de kamer en liet zich op de bank vallen.

“Wat denkt die man wel!” In zichzelf pratend, een paar lettergrepen sputterend, viel hij doodmoe en overmand door de gebeurtenissen in een diepe slaap.

Midden in de nacht ontwaakte Gerald B. Janszoon met een schok. Hij had nogal vreemd gedroomd. Hij stond op van de bank en ontdeed zich nog half verdoofd van zijn kleren. Snel daarna viel hij in de slaapkamer opnieuw als een blok in slaap. Dat het ochtendlicht de vogels wekte, kreeg hij niet mee. Pas veel later werd hij wakker van zijn eigen gesnurk en met een bonkend hoofd kwam hij overeind. Hij voelde zijn maaginhoud boven komen en haastte zich naar het toilet. Daar bleef het bij een paar keer krampachtig kokhalzen. Hij spuugde, spoelde zijn mond en herinnerde zich dat het lang geleden was dat hij zo’n flinke kater had. Dat was na de geboorte van zijn dochter Marga. Hij had toen een kroeg opgezocht om zijn vaderschap te vieren. Gerald kleedde zich diep in gedachten traag aan. Hij hoorde de bieb op zijn telefoon, en op afstand zag hij het scherm oplichten. Hij liep ernaartoe en las op zijn smartphone:

‘Je bent opa! Je kleinzoon heet Jansz! Met Marga alles Okay. Ik bel je straks.’

‘Jansz’!! Hij proefde de naam, sprak hem enkele keren vol uit, en was er tevreden over. Hij werd indirect vernoemd! Gapend strekte hij beide armen breed uit en voelde iets van zijn krachten terugkomen. Hij moest nu eerst zijn situatie overzien, daarna zou hij terugkeren naar zijn riante flat in het centrum. Scheel van de koppijn liep hij naar het raam dat uitzag op de tuin. Wat wilde zijn vrouw eigenlijk van hem en wat had ze met die Markus? Hij herinnerde zich dat zijn vroegere vriend die avond bij zijn deur had gestaan. Het was hem toen niet gelukt zich te beheersen. Dat zou hem niet weer overkomen, beloofde Gerald zichzelf. Met herwonnen zelfvertrouwen keek hij de tuin in waar de herfstkleuren al lang tot het verleden behoorden. Opzij van het huis stonden slordig geparkeerd enkele auto’s op het gras. Een ambulance en een politiewagen waren duidelijk te herkennen. Geüniformeerde mannen scharrelden over het terrein. Er werd druk overlegd! Er was iets aan de hand! Een van de politiemannen kwam doelgericht op het vijverhuisje af. Gerald schrok, wat moesten ze van hem? Even later hoorde hij op de deur kloppen. Gespannen en nog steeds met een stevige koppijn opende hij met wat gespeelde verwondering de deur.

“Is er iets aan de hand?”

“Ja. Er is op het terrein een halfdode man aangetroffen. Volgens de eigenaar van de Reijgershof was het een vriend van u. Dit is hem.”

Op zijn smartphone liet de agent Gerald een foto zien.

“Dat is Markus. Ja! Markus de Wit. Een vriend van vroeger. Is hij dood?”

“In zeer ernstige toestand afgevoerd. We hebben vanaf dit huisje een sleepspoor gevonden dat de tuin inloopt. We vragen ons af of u daar iets van weet. We troffen hier ook bloedsporen aan.”

De man wees naar beneden, naar waar de stenen trapt op een ijzeren rooster eindigde. Gerald wist niet hoe hij moest reageren. Het leek alsof de koppijn zijn hersens in tweeën spleet. Hij probeerde iets te zeggen, maar veel meer dan murmelend zijn medewerking toezeggen kon hij niet.

“Een rechercheur komt zo dadelijk bij u langs. U moet zich gereedhouden voor het beantwoorden van enkele vragen.” De politiemann sloot de deur en door het raam zag Gerald, half in shock, hem de tuin inlopen. Hij bleef hem enkele ogenblikken in gedachten na staan nakijken. Daarna

vloekte hij stevig: “Wel verdomme! Ook dat nog!”

Gespannen en geïrriteerd, en vooral kwaad op zichzelf liet hij zich op de bank vallen.

De lezer zal zich wel afvragen hoe het kan dat ik zoveel weet over Gerald B. Janszoon. Hoe ik bijvoorbeeld precies weet te verhalen hoe de Kill de Kerstman actie in het warenhuis heeft plaatsgevonden. Dat en nog veel meer weet ik omdat Gerald mij dat zelf tot in de details heeft verteld. Dat deed hij nadat hij in voorlopige hechtenis was genomen en mij als advocaat in de arm nam. Het OM verdacht hem ervan Markus met een stalen pijp te hebben bewerkt. Gerald had toegegeven dat hij Markus na een woordenwisseling ruw bij zijn deur had weggeduwd. Toen de stalen pijp, met de vingerafdrukken van Gerald en het bloed van Markus, op het terrein werd gevonden, werd Gerald aangeklaagd voor ‘poging tot doodslag’. Maximaal tien jaar kon hij daarvoor krijgen. Het motief zou jalousie zijn geweest. De rechercheurs hadden van Ingrid een belastende verklaring losgekregen waarin ze toegaf met Markus al jaren contact te hebben. Omdat het slachtoffer na het delict in coma terechtkwam en daar nog steeds niet uit was ontwaakt, wachtte men nog op zijn getuigenis om het bewijs af te ronden.

Ik stelde ik al gauw vast dat het bewijs, nadat ik mijn cliënt had gehoord, flinterdun was. De vingerafdrukken op de pijp konden daar heel goed ook onvrijwillig op terecht zijn gekomen. Mijn cliënt was die nacht stomdronken en half bewusteloos diep in slaap gevallen. De deur van het huisje zat daarbij niet op het nachtslot. Iedereen had hem die nacht de pijp in de handen kunnen duwen. Daarbij was er geen getuige van het delict. Mijns inziens berustte de aanklacht op vermoedens en veronderstellingen, en dat liet ik het OM ook weten. Mijn verzoek om Gerald op borgtocht vrij te laten, werd heel begrijpelijk dan ook snel ingewilligd.

Voor een definitieve vrijlating was echter meer nodig. Ons kantoor, twee advocaten met een administratieve kracht, kon na enig onderzoek aantonen of tenminste aannemelijk maken dat onze cliënt de laatste jaren het slachtoffer geen enkele keer had ontmoet. Uit de vakliteratuur weten we dat vergelijkbare delicten nauwelijks zonder voorgeschiedenis plaatsvinden. Ook was er geen directe aanleiding tot de gepleegde daad te vinden. Ons kantoor was dan ook van mening dat onze cliënt niet in het beklagdenbankje thuishoorde. Maar dat werd anders toen het OM de verdenking ‘drugshandel’ aan de aanklacht toevoegde en wij een dossier mochten inzien dat er niet om loog. De verdediging werd daarna uiterst ingewikkeld en omvangrijk. Gerald bleef weliswaar op vrije voeten, maar kreeg een meldplicht en mocht de stad niet verlaten.

Al een paar dagen na onze eerste ontmoeting begon ik Gerald's verhaal gedetailleerd op schrift te stellen. Het verwoorden helpt me bij het ontrafelen van complexe zaken. Het dwingt me om vooral niets te vergeten. Kleine details kunnen doorslaggevend zijn bij ons werk, dat weet ik al jaren. Maar het is niet de enige reden waarom ik de gebeurtenissen zo uitvoerig beschrijf. Ik doe dat ook omdat Gerald recht heeft op genoegdoening. Door de pers, die al gauw lucht van de zaak kreeg, zijn verschillende feiten suggestief geïnterpreteerd en in een kwaad daglicht terechtgekomen. In mijn ogen heeft Gerald slechts foutieve inschattingen gemaakt. Hij is eerder slachtoffer dan dader. Maar laat ik niet op de zaak vooruitlopen. Dat ik de gebeurtenissen zo uitvoerig verhaal, komt ook omdat ik van schrijven houd. Bij deze omstrede aanklacht tegen Gerald's B. Janszoon kan ik zowel mijn beroep als mijn hobby bijzonder goed uitleven. Wel beloof ik de lezer dat ik ervoor zal zorgen dat mijn soms wat breedvoerig en beeldend proza de zaak niet gaat vertroebelen. Genoeg daarover, ik moet nu verder met de beschrijving van wat zich voordeed.

Nadat Gerald in het kleine vijverhuis met een hoofd vol vragen op zijn bank was gaan liggen, besepte hij dat hij veel dingen beter had kunnen doen.

Wordt vervolgd

De volgende Hilversum 3 mag in juni 2022 worden verwacht.

